หลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลเลิศรัฐ
สาขาการบริการราชการแบบมีส่วนร่วม

ประจำปี พ.ศ. 2564

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

คำนำ

ปัจจุบันการบริหารจัดการภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยหน่วยงานภาครัฐต้องเปิดให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล อันจะนำไปสู่การยอมรับและความร่วมมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดินให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ โดยจัดให้มีการมอบรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเชิดชูผลงานของหน่วยงานของรัฐที่มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีผลการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบหรือแนวปฏิบัติที่ดีมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552

ในปี พ.ศ. 2564 สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ระดมสมองจากทุกภาคส่วนและได้นำข้อคิดเห็นต่าง ๆ เข้าคณะทำงานปรับปรุงเกณฑ์รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพภาครัฐ เพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาระบบราชการ และส่งเสริมการเปิดระบบราชการให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการที่สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อระบบราชการ และสร้างการยอมรับจากภาคประชาชนในการเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องและร่วมทำงานกับภาครัฐแบบหุ้นส่วนความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมและขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังหน่วยงานของรัฐให้ครอบคลุมมากขึ้น

สำนักงาน ก.พ.ร. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2564 ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานของรัฐและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องในการนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ และเกิดแนวปฏิบัติหรือกรณีศึกษาที่ดี (Best Practice) ในการนำไปสู่การเผยแพร่และขยายผล รวมทั้งมุ่งสู่การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนได้อย่างแท้จริง

สำนักงาน ก.พ.ร.
ธันวาคม 2563

สารบัญ

ความเป็นมา 1

นิยามศัพท์ 3

หลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม 10

1. ประเภทรางวัล 10

1.1 ประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance) 11

1.2 ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) 14

1.3 ประเภทผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen) 16

1.4 ประเภทเลื่องลือขยายผล (Participation Expanded) 18

1.5 ประเภทร่วมใจแก้จน (Antipoverty Empowered) 20

2. ระดับรางวัล 23

3. ขั้นตอนการตรวจประเมิน 24

4. วิธีการสมัคร 25

ภาคผนวก แบบฟอร์มการสมัคร

- ประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance) 27
- ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) 33
- ประเภทเลื่องลือขยายผล (Participation Expanded) 39
- ประเภทร่วมใจแก้จน (Antipoverty Empowered) 44

ภาคผนวก ตัวอย่าง Best Practice ประจำปี พ.ศ. 2563 49

ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติสิทธิของประชาชนไว้ในหลาย ๆ มาตรา ให้ประชาชนมีสิทธิในการเข้าร่วมดำเนินการใด ๆ ของรัฐที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ดังนั้นภาครัฐต้องปรับตัวและเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการที่เป็นรูปธรรม

นอกจากนี้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน กำหนดให้การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการ ก่อนเริ่มดำเนินการส่วนราชการจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือชี้แจงทำความเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากภารกิจนั้น และให้ถือเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงหรือเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้เหมาะสม ประกอบกับทิศทางการพัฒนาระบบราชการตามกรอบแนวคิดระบบราชการ 4.0 ที่มุ่งเน้นการเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย และยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการโดยตรงมากขึ้น

โดยที่ผ่านมา สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้นำแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ และทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นในลักษณะเชิงบูรณาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยการมอบรางวัล **“ความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม”** เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการโดยการให้ประชาชนหรือภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นการมอบรางวัลฯ ให้กับจังหวัด และขยายการมอบรางวัลฯ ไปยังส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่า ในปี พ.ศ. 2556 ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ซึ่งจากการมอบรางวัลฯ พบว่าการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการก่อให้เกิดประโยชน์กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน เป็นการสร้างพลังความร่วมมือในการขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินไปสู่เป้าหมาย เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และตอบสนองความต้องการของประชาชน ชุมชน สังคม และประเทศชาติเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ได้มีการขยายกลุ่มเป้าหมายของการมอบรางวัลฯ ไปยังองค์การมหาชนและกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 **ประกอบด้วย 3 ประเภท** ได้แก่ 1) ประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance) 2) ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) 3) ประเภทผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen) ในปี พ.ศ. 2562 ได้ขยายประเภทรางวัลฯ **เพิ่มขึ้นอีก 1 รางวัล** ได้แก่ ประเภทเลื่องลือขยายผล (Participation Expanded) และ

ในปี พ.ศ. 2563 ได้ขยายประเภทรางวัลฯ **เพิ่มขึ้นอีก 1 รางวัล ได้แก่ ประเภทร่วมใจแก้จน (poverty Empowered)** และได้ขยายกลุ่มเป้าหมายในการส่งผลงานเพื่อขอรับรางวัลให้กว้างขึ้น ได้แก่ส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่า จังหวัด องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานอิสระของรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐประเภทอื่น ๆ โรงเรียน และภาคประชาสังคม ชุมชน ภาคเอกชน สำหรับปี 2564 ได้ระดมสมองจากทุกภาคส่วนและได้นำข้อคิดเห็นต่าง ๆ เข้าคณะทำงานปรับปรุงเกณฑ์รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพภาครัฐ เพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาระบบราชการ

การมอบรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานของรัฐ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินให้มีระบบหรือวิธีการทำงานที่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการปรับกระบวนทัศน์ ค่านิยม และวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐและภาคส่วนต่าง ๆ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทำให้เกิดการเชื่อมประสานการทำงานในพื้นที่และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สร้างความไว้วางใจ เชื่อมั่นศรัทธา และการยอมรับซึ่งกันและกัน นำไปสู่การค้นพบแนวปฏิบัติหรือต้นแบบที่ดี (Best Practice) จากการเรียนรู้การปฏิบัติจริง (Action Learning) ในการเปิดระบบราชการให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในการดำเนินงานร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในลักษณะหุ้นส่วนความร่วมมือที่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belongings) และเป็นหุ้นส่วนในการทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืน สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารราชการให้ดียิ่งขึ้นและเกิดผลสำเร็จเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง

รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

เจตนารมณ์

เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการเชิดชูผลการปฏิบัติราชการ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม **ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) การเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) ไปจนถึงการสร้างความร่วมมือ (Collaboration)** รวมทั้ง สร้างความภาคภูมิใจของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงและการนำไปสู่แนวปฏิบัติหรือต้นแบบที่ดี (Best Practice) โดยมุ่งเน้นทั้งกระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Result) การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมาย

ส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่า จังหวัด องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานอิสระของรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐประเภทอื่น ๆ โรงเรียน และภาคประชาสังคม ชุมชน ภาคเอกชน

นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับความหมายหรือคำจำกัดความของคำที่ใช้หรือปรากฏในหลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมประจำปี พ.ศ. 2564 สำนักงาน ก.พ.ร. ได้กำหนดคำนิยามศัพท์ ดังต่อไปนี้

1. ***หน่วยงานของรัฐ*** หมายถึง ส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่า จังหวัด องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ สถาบันอุดมศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐประเภทอื่น ๆ
2. ***ส่วนราชการ*** หมายถึง ส่วนราชการระดับกรมหรือเทียบเท่า
3. ***จังหวัด*** หมายถึง หน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคที่รวมหลาย ๆ อำเภอเข้าด้วยกันมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครอง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 51 (1) และ 52 และให้หมายรวมถึงกรุงเทพมหานคร
4. ***องค์การมหาชน*** หมายถึง องค์การมหาชนที่จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และพระราชกฤษฎีกา ตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และองค์การมหาชนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติเฉพาะ
5. ***โรงเรียน*** หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
6. **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** หมายถึง หน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง (เรียกว่าการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมตามลำดับ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด
7. **หน่วยงานอิสระของรัฐ** หมายถึง องค์กรของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจของรัฐตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยเป็นองค์กรของรัฐที่มีสถานะพิเศษ ซึ่งได้รับหลักประกันให้สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่ได้โดยอิสระ ปลอดพ้นจากการแทรกแซงขององค์กรของรัฐอื่นหรือสถาบันการเมืองอื่น รวมทั้งอยู่เหนือกระแสและการกดดันใด ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง
8. ***ภาคีเครือข่าย*** หมายถึง กลุ่มบุคคล องค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกัน มารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมประเมินผล โดยเป็นความสัมพันธ์แนวราบ มีความเสมอภาคและเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสมาชิกเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือแลกเปลี่ยนทรัพยากรกันในหมู่สมาชิก เพื่อทำงานร่วมกันและนำเครือข่ายไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

9. ***ภาคประชาสังคม*** หมายถึง ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมที่มิใช่ภาครัฐหรือภาคราชการ ซึ่งรวมตัวเป็นกลุ่ม เครือข่าย หรือองค์กร ที่ขับเคลื่อนการพัฒนาหรือแก้ปัญหาในพื้นที่และประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะอาสาสมัคร หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร (NGOs)

10. ***ชุมชน*** หมายถึง กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่/ขอบเขตเดียวกัน มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน มีความสัมพันธ์ และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

11. ***ประชาชน*** หมายถึง บุคคลทั่วไป ที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญกับประเด็นสาธารณะหรือประเด็นการพัฒนาในพื้นที่

12. **ภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย** หมายถึง การเปิดเผยและส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนา นวัตกรรม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน หน่วยงานของรัฐมีความรับผิดชอบ และ มีความพร้อมในการถูกตรวจสอบ รวมถึงเปิดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาด้านต่าง ๆ ในทุกกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความผูกพันต่อประเด็นสาธารณะ และเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาประเทศอย่างมีความหมาย โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมของกลุ่มทางสังคม โดยมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

    1. ความโปร่งใส ด้วยการเปิดเผยข้อมูลสำคัญ (Open Data) ของหน่วยงานของรัฐ ให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนานวัตกรรม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน

    2. การเปิดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม (Public Participation) ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ และเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย จะต้องให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน การเข้ามาให้ความเห็นในการดำเนินการของภาครัฐ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมิน ตลอดจน ภาคส่วนอื่น เข้ามาดำเนินการแทนภาครัฐ

    3. การมีความรับผิดชอบ (Accountability) หน่วยงานของรัฐมีความรับผิดชอบ และมีความพร้อมในการถูกตรวจสอบ

    4. ความเท่าเทียมของกลุ่มทางสังคม (Inclusiveness) ในการเปิดข้อมูลและเปิดให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคม และไม่เลือกปฏิบัติ

องค์ประกอบของระบบนิเวศของภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย ประกอบด้วย 8 ส่วน ได้แก่

1. การเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐ (Open Government Data) โดยการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจเพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อันจะนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมและการบูรณการการทำงาน ในการแก้ไขปัญหาร่วมกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งเพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐด้วย อันจะส่งผลทำให้เกิดความโปร่งใสในระบบราชการ เช่น การเปิดเผยรายละเอียดงบประมาณภาครัฐ การจัดซื้อจัดจ้าง ประกาศประกวดราคา ประกาศสอบราคา เป็นต้น นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลจะทำให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงหรือตัดสินใจ โดยข้อมูลต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งให้มีเว็บไซต์และแพลตฟอร์มกลางสำหรับการเปิดเผยข้อมูลและประชาชนสามารถเข้าไปดูได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ มือถือ เป็นต้น ได้ทุกที่และทุกเวลา

2. การมีนโยบายและกฎหมายที่เอื้อต่อการเปิดระบบราชการ (Policy/Legal Framework) เช่น การมีนโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้ระเบียบกฎหมายและเข้าใจบทบาทหน้าที่ โดยการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณลักษณะมุ่งเน้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยสนับสนุนการสร้างศักยภาพและโอกาส (Empowerment and Enabling) ให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับภาครัฐ เช่น การออกกฎหมาย เพื่อสร้างความโปร่งใสและการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้อย่างไม่จำกัด

3. การปรับโครงสร้างองค์การ (Institution) โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและรูปแบบการทำงานของภาครัฐ โดยการลดโครงสร้างแบบพีระมิด (Break Down Pyramidal Structures) ปรับโครงสร้างองค์กรจากแนวดิ่ง เน้นสายการบังคับบัญชา เน้นการควบคุม รวมศูนย์อำนาจไปสู่โครงสร้างองค์กรแนวราบ (Work Horizontally) เน้นการกระจายอำนาจ คล่องตัว เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนในองค์กรและคนนอกองค์กร และปรับวิธีการทำงานแนวนอน เพื่อสร้างให้เกิดรูปแบบการทำงานที่เน้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วม จากทั้งคนในองค์กรและภาคส่วนอื่น เช่น ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ/ภาคเอกชน นักวิชาการ สื่อสารมวลชน ฯลฯ อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานระหว่างกัน

4. ภาวะผู้นำ (Leadership) การที่ผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น (Idealized Influence) สร้างแรงบันดาลใจในการขับเคลื่อนการทำงานให้กับผู้อื่น (Inspirational Motivation) กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ทุกสถานการณ์ (Intellectual Stimulation) ตลอดจน เข้าใจความแตกต่างของแต่ละหน่วยทางสังคม (Individualized Consideration) เพื่อสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นจนนำไปสู่การประสบความสำเร็จร่วมกัน

5. การสนับสนุนองค์ความรู้และทรัพยากร (Knowledge and Resource) เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน ผ่านช่องทางและสื่อต่าง ๆ ที่ประชาชนแต่ละกลุ่มเข้าถึงได้ง่าย เช่น เอกสารตีพิมพ์ วิทยุชุมชน การจัดนิทรรศการ จดหมายข่าว เว็บไซต์ เป็นต้น นอกจากนี้ ส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้ระเบียบกฎหมายและเข้าใจบทบาทหน้าที่ พัฒนาความรู้ความเข้าใจ เพิ่มขีดความสามารถ และเพิ่มโอกาสของภาคประชาสังคมและชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อการเป็นภาคีเครือข่าย และมีบทบาทร่วมทำงานกับภาครัฐในลักษณะหุ้นส่วนความร่วมมือได้อย่างเป็นรูปธรรม

6. การพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน (Technology/Infrastructure) เพื่อเอื้อให้เกิดการเปิดระบบราชการและการมีส่วนร่วม โดยการมีนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเปิดเผยข้อมูล สร้างแพลตฟอร์มกลาง ในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลและการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ได้อย่างเสรี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ให้หน่วยงานเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่หน่วยงานจัดทำ ในรูปแบบและช่องทางดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงและสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ในด้านต่าง ๆ

7. การติดตามนโยบายของภาครัฐ (Monitor Policies) โดยการติดตามความคืบหน้าของการดำเนินนโยบายในแต่ละเรื่อง ผ่านการใช้ตัวชี้วัดในการติดตามเพื่อดูผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามแผนการที่กำหนดไว้

8. การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (Culture) โดยการปรับทัศนคติ (Mindset) ของข้าราชการให้เปิดใจกว้าง ยอมรับความเปลี่ยนแปลง และพร้อมจะยอมรับสิ่งใหม่ โดยต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ซึ่งรวมไปถึงการสื่อสารและกิจกรรมที่ต่อเนื่องภายในองค์การ เพื่อให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมการเปิดเผยข้อมูลและการมีส่วนร่วม

13. ***การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)*** หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง มีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ในการบริหารราชการ ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูล การร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น การร่วมคิดเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การร่วมดำเนินการและติดตามประเมินผล รวมทั้งร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ซึ่งนำไปสู่การตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยมีลักษณะสำคัญ คือ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยเน้นการสื่อสารสองทางทั้งช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2) เป้าหมายของการมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามกฎหมายหรือการทำให้ไม่มีความขัดแย้ง หากแต่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนควรมุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง และเป็นวิธีการเพื่อทำให้การตัดสินใจของรัฐดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับ

โดยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน (ที่มา: IAP2 - International Association for Public Participation) ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ระดับ ดังนี้

<u>ระดับที่ 1</u> การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) : เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ถือว่าเป็นขั้นพื้นฐานและมีความสำคัญมาก ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้อยู่ในลักษณะ การให้ข้อมูลทางเดียวจากภาครัฐสู่ประชาชน

<u>ระดับที่ 2</u> การปรึกษาหารือ (To Consult) : เป็นการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย พัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ

<u>ระดับที่ 3</u> การเข้ามามีบทบาท (To Involve) : เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการและวิธีการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบ อำนวยความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมในระดับนี้ มักเป็นการมีส่วนร่วมในรูปแบบที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

<u>ระดับที่ 4</u> ความร่วมมือ (To Collaborate) : เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไขรวมทั้ง การเข้ามามีบทบาทร่วมในการดำเนินงาน/กิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในระดับนี้ คือการสัญญาให้กับประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่า เราจะร่วมงานกับประชาชนเพื่อได้ข้อเสนอแนะและแนวความคิดใหม่ รวมทั้งนำข้อเสนอแนะของประชาชน

มาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจที่ค่อนข้างสูง ซึ่งการมีส่วนร่วมในระดับนี้ เช่น การเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินงานในลักษณะเป็นภาคี/เครือข่ายของหน่วยงานภาครัฐ การเข้ามามีบทบาทเป็นคณะกรรมการร่วม/คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน ที่มีบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ร่วมในการขับเคลื่อนนโยบาย/ร่วมดำเนินการในภารกิจบางอย่างของภาครัฐ

<u>ระดับที่ 5</u> การเสริมอำนาจ (To Empower) : เป็นระดับที่บทบาทของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงสุด เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้ เน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการโดยเป็นผู้ดำเนินภารกิจและภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาเมือง

14. ***ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย*** หมายถึง ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบจากการตัดสินใจหรือจากการที่มีโครงการหรือนโยบายนั้น นอกจากนี้ยังมีความหมายครอบคลุมถึงผู้ไม่เกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจด้วย เช่น สถาบันการศึกษา เอกชน รัฐบาลท้องถิ่น คู่สัญญา ฯลฯ

15. ***หุ้นส่วนความร่วมมือ*** หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ในการพัฒนาที่ประกอบด้วยพันธมิตรจากภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมกันทำงาน ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีบทบาทร่วมกันทำงานเพื่อไปสู่เป้าหมายความเป็นหุ้นส่วน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน และความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกัน ตลอดจนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในผลของการพัฒนา

16. ***การขยายผล*** หมายถึง การดำเนินโครงการที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่สร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา โดยนำรูปแบบการดำเนินโครงการที่ประสบผลสำเร็จและได้รับรางวัลฯ ไปขยายผลหรือต่อยอดการดำเนินงานในพื้นที่อื่น ๆ

17. ***การต่อยอด*** หมายถึง การเพิ่มกิจกรรมหรือขั้นตอนหรือวิธีการที่เป็นนวัตกรรมใหม่ในโครงการซึ่งนำรูปแบบของการดำเนินโครงการที่ประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลฯ มาขยายผล ซึ่งการเพิ่มกิจกรรมหรือขั้นตอนหรือวิธีการ ดังกล่าว จะส่งผลให้โครงการมีผลสำเร็จและเพิ่มมูลค่าผลิตภาพ (Productivity) ยิ่งขึ้น

18. ***นวัตกรรม*** หมายถึง แนวความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อนหรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วย

19. ***การถอดบทเรียน*** หมายถึง การสรุปแนวคิดและข้อค้นพบ จากการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติหรือหลังการดำเนินโครงการ เพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นต่อไปนี้ แผนงาน/โครงการกำหนดไว้อย่างไร อะไรคือเป้าหมายของการปฏิบัติงาน เมื่อดำเนินการโครงการไประยะหนึ่งแล้ว เกิดอะไรขึ้นเป็นไปตามที่

กำหนดไว้หรือไม่และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง จะสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นได้อย่างไร ในการดำเนินงานครั้งต่อไปมีสิ่งใดบ้างที่ต้องทำเพิ่มหรือแตกต่างจากครั้งที่ผ่านมา ฯลฯ

20. **คุณลักษณะของการเปิดเผยข้อมูลตามนิยามของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)**[1]

(1) สมบูรณ์ (Complete) หมายถึง ชุดข้อมูลต้องอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลส่วนบุคคล หรือข้อมูลข่าวสาร

(2) ปฐมภูมิ (Primary) หมายถึง ชุดข้อมูลต้องถูกเปิดเผยจากแหล่งข้อมูลโดยตรง ไม่มีการปรับแต่งหรืออยู่ในรูปแบบข้อมูลสรุป (Summary Data)

(3) เป็นปัจจุบัน (Timely) หมายถึง ชุดข้อมูลต้องเป็นปัจจุบัน และเปิดเผยได้ในเวลาที่เร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เพื่อเพิ่มประโยชน์ให้กับผู้ใช้ข้อมูล

(4) เข้าถึงได้ง่าย (Accessible) หมายถึง ชุดข้อมูลต้องเข้าถึงได้ง่าย ผู้ใช้ข้อมูลสามารถค้นหา เข้าถึง และใช้งานชุดข้อมูลได้หลายช่องทาง

(5) อ่านได้ด้วยเครื่อง (Machine-readable) หมายถึง ชุดข้อมูลต้องมีโครงสร้าง สามารถอ่านได้ด้วยเครื่องและนำข้อมูลไปใช้งานต่อได้

(6) ไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discriminatory) หมายถึง ผู้ใช้ข้อมูลต้องสามารถนำชุดข้อมูลไปใช้ได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องระบุตัวตน หรือเหตุผลของการนำไปใช้งาน

(7) ไม่จำกัดสิทธิ์ (Non-proprietary) หมายถึง ชุดข้อมูลต้องอยู่ในรูปแบบมาตรฐานแบบเปิดที่ปลอดกรรมสิทธิ์ และต้องไม่ถือครองกรรมสิทธิ์หลังจากนำชุดข้อมูลเปิดไปใช้ประโยชน์

(8) ไม่มีลิขสิทธิ์ (License-fee) หมายถึง ชุดข้อมูลต้องไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า โดยผู้ใช้ข้อมูลต้องไม่นำชุดข้อมูลดังกล่าวไปกระทำด้วยประการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการทำซ้ำ แจกจ่าย หรือแสดงได้เฉพาะกรณีที่ไม่นำไปใช้ในการค้า

[1] https://www.dga.or.th/th/index.php

หลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

1 ประเภทรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม แยกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

โดยในแต่ละประเภทรางวัลมีรายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย วิธีการและเงื่อนไขการสมัครขอรับรางวัล ระดับรางวัล และขั้นตอนการติดตามประเมินผล ดังต่อไปนี้

1.1 เปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)

1.1.1 ความหมาย

หมายถึง รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการสร้างการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการบริหารราชการที่เป็นการส่งเสริมการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม**ในระดับการให้ข้อมูล (Inform) และระดับการปรึกษาหารือ (Consult) ที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการสร้างคุณค่าร่วมกัน (public value co-creation)** ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้น โดยประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งมีระบบการจัดการข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนบนฐานความรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) ที่นำไปสู่การมีส่วนร่วม (Engaged) เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือผลสำเร็จในการบริหารราชการขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

1.1.2 เงื่อนไขการสมัคร

1) เป็นผลการดำเนินงานใน**ภาพรวมขององค์กร** ที่แสดงให้เห็นถึงการเปิดระบบราชการในระดับ**การให้ข้อมูล (Inform) และระดับการปรึกษาหารือ (Consult)** โดยการดำเนินงานต้องสอดคล้องหรือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี แผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด หรือเป็นอำนาจหน้าที่ ภารกิจหลักขององค์กร

2) หน่วยงานของรัฐ สมัครขอรับรางวัลประเภทนี้ได้เพียง 1 ผลงาน

3) หน่วยงานที่เคยได้รับรางวัลสามารถสมัครได้ โดยต้องแสดงให้เห็นการพัฒนาต่อยอดจากผลงานเดิมที่ได้รับรางวัล และผลลัพธ์การดำเนินการที่เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างชัดเจน

4) ผลสำเร็จของการเปิดระบบราชการต้องเกิดจากการ**เปิดเผยข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นและนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (Engaged)** โดยมีการดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และปัจจุบันยังมีการดำเนินงานอยู่อย่างต่อเนื่อง

1.1.3 เกณฑ์การประเมิน กำหนดเป็น 4 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ความสำคัญของปัญหาและความสามารถองค์กร (10 คะแนน)
มิติที่ 2 การเปิดระบบราชการ (40 คะแนน)
มิติที่ 3 ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ (40 คะแนน)
มิติที่ 4 ความยั่งยืน (10 คะแนน)

โดยในแต่ละมิติมีเกณฑ์การประเมินและค่าคะแนน ดังนี้

เกณฑ์การประเมินประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)	ค่าคะแนน
มิติที่ 1 ความสำคัญของปัญหาและความสามารถขององค์กร	10
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	
1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาที่ทำให้ต้องมีการเปิดระบบราชการ	
2. กลุ่มเป้าหมายและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปิดระบบราชการ	
1.2 ความสามารถขององค์กร (ศักยภาพของหน่วยงานที่สามารถตอบสนองต่อปัญหา)	
3. นโยบายของหน่วยงานในการเปิดระบบราชการ	
4. การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการเปิดระบบราชการ	
มิติที่ 2 : การเปิดระบบราชการ (การเปิดเผยข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็น)	40
2.1 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ	
5. กระบวนการหรือวิธีการในการจัดทำข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่เปิดเผยมีความถูกต้อง ครบถ้วน โปร่งใส และทันสมัย	
5.1 ช่องทางการเข้าถึงข่าวสารและข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพ ง่ายและสะดวก และมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย 5.2 การจัดทำฐานข้อมูลที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย และตรงกับความต้องการของทุกกลุ่มเป้าหมาย 5.3 การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและกลุ่มเป้าหมาย 5.4 กลไกหรือวิธีการในการจัดการข้อมูลที่เผยแพร่ให้มีความถูกต้อง ทันสมัย ทั้งก่อนเผยแพร่และหลังเผยแพร่ 5.5 การคำนึงถึงกฎหมายหรือข้อบังคับที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูล เช่น พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ 5.6 องค์ความรู้ นวัตกรรม เทคนิคใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเปิดเผยข้อมูลเพื่อประชาชนนำไปวิเคราะห์ต่อได้ 5.7 เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเปิดเผยข้อมูล 5.8 การจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศได้คำนึงถึงความเท่าเทียมทางสังคม	
2.2 การรับฟังความคิดเห็นหรือการโต้ตอบกับผู้รับบริการ	
6. มีระบบหรือวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใส	
6.1 การจัดเตรียมคู่มือให้คำแนะนำสำหรับผู้รับบริการ และการจัดทำข้อมูล “คำถามที่พบบ่อย” 6.2 ช่องทางรับฟังความคิดเห็นลักษณะสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) และกลไกหรือวิธีการในการรับฟังความคิดเห็น จากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีประสิทธิภาพ และคำนึงถึงความเท่าเทียมทางสังคม 6.3 กลไกการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานจากภาคประชาชนที่มีประสิทธิภาพ	

เกณฑ์การประเมินประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)	ค่าคะแนน
6.4 การคำนึงถึงกฎหมายหรือข้อบังคับที่ใช้ในการรับฟังความคิดเห็น เช่น พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ 6.5 มีระบบติดตามแสดงสถานะการดำเนินการที่ตอบสนองต่อการรับฟังเสียงสะท้อนของประชาชน 6.6 องค์ความรู้ นวัตกรรม เทคนิคใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการรับฟังความคิดเห็น 6.7 เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการรับฟังความคิดเห็น 6.8 การรับฟังความคิดเห็นได้คำนึงถึงความเท่าเทียมทางสังคม	
มิติที่ 3 : ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ	40
7. ผลผลิต/ ผลลัพธ์ ในการเปิดระบบราชการ	
8. ประโยชน์ที่ประชาชน กลุ่มเป้าหมาย และหน่วยงานได้รับจากการเปิดระบบราชการ	
มิติที่ 4 : ความยั่งยืน	10
9. การถอดบทเรียนการดำเนินการผ่านการประเมินผลโครงการ และถ่ายทอดผลการประเมินไปสู่สาธารณะ **10. ความยั่งยืนระดับนโยบาย (การจัด Roadmap ในการขยายผล หรือการบรรจุโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการ)**	

1.2 สัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

1.2.1 ความหมาย

หมายถึง รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเปิดระบบราชการที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ**ในระดับความร่วมมือ (Collaborate) ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาที่มีนัยสำคัญหรือผลกระทบสูง (High Impact) กับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่** ที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐและคุณภาพชีวิตของประชาชน

1.2.2 เงื่อนไขการสมัคร

1) หน่วยงานของรัฐที่สมัครขอรับรางวัลจะต้องเสนอการดำเนินงานหรือโครงการที่เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ (Collaboration) และมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม โดยมีการดำเนินงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ซึ่งต้องไม่เป็นโครงการหรือผลงาน ที่เคยได้รับรางวัลสาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมหรือรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมาก่อน

2) การดำเนินงานหรือโครงการที่เสนอต้องเป็นการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่หรือภารกิจหลักขององค์กรและผลการดำเนินงานต้องสะท้อนถึงการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างโดดเด่น รวมถึงความจำเป็นที่ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและกลไกการขับเคลื่อนของทุกภาคส่วนที่ชัดเจน

3) กรณีของจังหวัด การดำเนินงานหรือโครงการที่เสนอต้องเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด และผลการดำเนินงานต้องสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้น และส่งผลกระทบ (Impact) ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศ

4) การดำเนินงานหรือโครงการเพื่อสมัครขอรับรางวัลมากกว่า 1 รางวัล ต้องเป็นการดำเนินงานหรือโครงการที่มีการดำเนินการไม่ซ้ำกัน หรือไม่เป็นการดำเนินงานในพื้นที่เดียวกัน

5) กรณีที่หน่วยงานในพื้นที่เป็นผู้ส่งสมัครขอรับรางวัลฯ หน่วยงานส่วนกลาง ควรเป็นผู้พิจารณากลั่นกรอง คัดเลือกก่อนจัดส่งให้สำนักงาน ก.พ.ร. โดยเฉพาะมิติที่ 1

6) กรณีโรงเรียนสมัครขอรับรางวัลฯ จะต้องผ่านการพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ซึ่งแต่ละเขตพื้นที่ฯ สามารถสมัครได้ไม่เกิน 1 โรงเรียน และส่งสมัครขอรับรางวัลฯ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

1.2.3 เกณฑ์การประเมิน กำหนดเป็น 4 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ความสำคัญของปัญหาและความสามารถองค์กร (10 คะแนน)
มิติที่ 2 กระบวนการมีส่วนร่วม (40 คะแนน)
มิติที่ 3 ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ (40 คะแนน)
มิติที่ 4 ความยั่งยืน (10 คะแนน)

โดยในแต่ละมิติมีเกณฑ์การประเมินและค่าคะแนน ดังนี้

เกณฑ์การประเมินประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)	ค่าคะแนน
มิติที่ 1 ความสำคัญของปัญหาและความสามารถองค์กร	10
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ทำให้ต้องนำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในการดำเนินการ 2. ขอบเขตหรือผลกระทบของปัญหา	
1.2 ความสามารถขององค์กร (ศักยภาพของหน่วยงานที่สามารถตอบสนองต่อปัญหา)	
3. นโยบายของหน่วยงานในการนำการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการแก้ไขปัญหา 4. การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	
มิติที่ 2 : กระบวนการมีส่วนร่วม	40
5. รายละเอียดของดำเนินงาน	
5.1 วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	
5.2 รูปแบบในการมีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ (Collaborate) หรือขั้นตอน/วิธีการที่ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งแนวคิด/นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ดำเนินการ	
5.3 บทบาทแต่ละภาคส่วนในการขับเคลื่อนการดำเนินการ	
5.4 กลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการ	
5.5 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา	
มิติที่ 3 : ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ	40
6. ผลผลิต/ ผลลัพธ์ ของการดำเนินงาน	
7. ประโยชน์ที่ประชาชน กลุ่มเป้าหมาย และหน่วยงานได้รับจากการดำเนินงาน	
มิติที่ 4 : ความยั่งยืน	10
8. การถอดบทเรียนผ่านการประเมินการดำเนินงาน และการถ่ายทอดผลการประเมินไปสู่สาธารณะ **9. ความยั่งยืนระดับนโยบาย (การจัด Roadmap ในการขยายผล หรือการบรรจุโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการ)**	

1.3 ผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen)

1.3.1 ความหมาย

เป็นรางวัลที่มอบให้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อสร้างความภูมิใจในการเข้ามาเป็นผู้นำ หรือเป็นกลไกสำคัญ (Key Actor) ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินงานหรือการพัฒนาบนฐานการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ (Collaborate) ซึ่งนำไปสู่ผลสำเร็จของการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

1.3.2 เงื่อนไขการสมัคร

1) หน่วยงานของรัฐ ภาคส่วนต่าง ๆ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้เสนอชื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมหลักในการขับเคลื่อน ผลักดัน และสนับสนุนผลงานที่สมัครรางวัลประเภทรางวัลสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วมหรือประเภทเลื่องลือขยายผล *โดยผู้ที่ถูกเสนอชื่อจะได้รับการพิจารณา หากผลงานที่สมัครได้รับรางวัลในระดับดีเด่น ในปีเดียวกัน*

2) บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินงานนั้นอยู่แล้ว

3) การเสนอชื่อบุคคล/กลุ่มบุคคลขอรับรางวัลได้เพียง 1 คน/กลุ่มบุคคล เท่านั้น

4) ผู้ที่ถูกเสนอชื่อต้องไม่เป็นบุคคลที่เคยได้รับรางวัลนี้มาก่อน

1.3.3 เกณฑ์การประเมิน กำหนด 2 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1) ภาวะผู้นำ (50 คะแนน)

2) การเป็นกลไกหลัก (Key Actor) ในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการทำงานแบบมีส่วนร่วมในโครงการหรือผลงาน (50 คะแนน)

โดยในแต่ละองค์ประกอบมีตัวชี้วัดและค่าคะแนน ดังนี้

รายการตัวชี้วัด ประเภทผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen)	ค่าคะแนน
1. ภาวะผู้นำ	50
1. เป็นผู้อุทิศตน เสียสละ ในการเข้าร่วมในกิจกรรมหรือการดำเนินงานในพื้นที่หรือชุมชน และให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวม (ชุมชนหรือสังคม) 2. ภาวะผู้นำทั้งที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ 2.1 เป็นผู้นำในการสร้างการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) 2.2 เป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรือเจรจาต่อรองเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง 2.3 เป็นผู้นำในกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น การจัดเวทีสาธารณะ การจัดเวทีระดมสมอง เป็นต้น 3. การได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่ร่วมดำเนินงานด้วย	
2. การเป็นกลไกหลัก (Key Actor) ในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการทำงานแบบมีส่วนร่วมในโครงการหรือผลงาน	50
4. บทบาทหลักในการสร้างให้เกิดการบูรณาการการทำงาน หรือประสานความเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 5. บทบาทหลักในการสร้างหรือสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของภาคประชาชนหรือเครือข่ายภาคประชาชน และบริหารจัดการให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ 6. บทบาทหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกิจกรรมของการสร้างการมีส่วนร่วม เช่น การจัดให้มีเวทีสาธารณะ เวทีระดมสมอง เวทีประชาคม เป็นต้น	

1.4 เลื่องลือขยายผล (Participation Expanded)

1.4.1 ความหมาย

หมายถึง รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ ที่นำต้นแบบ (Best Practice) โครงการหรือผลงานที่เคยได้รับรางวัลไปขยายผลหรือต่อยอดการดำเนินงานในพื้นที่อื่น ๆ แล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาที่มีนัยสำคัญและมีผลกระทบสูง (High Impact) กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ เช่นเดียวกับผลงานต้นแบบ

1.4.2 เงื่อนไขการสมัคร

1) โครงการหรือผลงานที่เสนอขอรับรางวัลต้องเป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับหุ้นส่วนความร่วมมือ (Collaborate) ที่มีผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการดำเนินงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีการดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง

2) โครงการหรือผลงานที่เสนอมา ต้องเป็นการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่หรือภารกิจหลักขององค์กร หรือนโยบายสำคัญของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี ในกรณีของจังหวัดต้องเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด และผลการดำเนินงานต้องสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้น และส่งผลกระทบ (Impact) ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศ

3) โครงการหรือผลงานที่เสนอขอรับรางวัลต้องเป็นการนำต้นแบบจากโครงการ/ผลงานที่เคยได้รับรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) ในระดับดีเด่น **ไปขยายผลในเชิงนโยบาย หรือพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2 พื้นที่ จนเกิดความสำเร็จ โดยหน่วยงานต้องเริ่มขยายผลไม่เกิน 3 ปี หลังจากได้รับรางวัลสำหรับระยะเวลาการดำเนินการขึ้นอยู่กับผลงานที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์** ยกตัวอย่างเช่น หน่วยงานได้รับรางวัลประเภทรางวัล Effective Change ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ต้องเริ่มต้นการขยายผลไม่เกินปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำหรับหน่วยงานจะส่งสมัครในปีใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่าหน่วยงานได้ดำเนินการสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ในปีใด โดยหากหน่วยงานดำเนินการสำเร็จในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สามารถส่งสมัครรางวัลได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

1.4.3 เกณฑ์การประเมิน กำหนดเป็น 4 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ความสำคัญของปัญหาและความสามารถองค์กร (10 คะแนน)
มิติที่ 2 กระบวนการมีส่วนร่วม (40 คะแนน)
มิติที่ 3 ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ (40 คะแนน)
มิติที่ 4 ความยั่งยืน (10 คะแนน)

โดยในแต่ละมิติมีตัวชี้วัดและค่าคะแนน ดังนี้

รายการตัวชี้วัด ประเภทเลื่องลือขยายผล (Participation Expanded)	ค่าคะแนน
มิติที่ 1 ความสำคัญในการขยายผลและความสามารถองค์กร	10
1. ความสำคัญและเป้าหมายในการขยายผล	
2. ต้นแบบที่นำมาใช้ในการขยายผล	
มิติที่ 2 : กระบวนการขยายผล	40
3. รูปแบบและวิธีการขยายผลที่แสดงให้เห็นถึงการรต่อยอดหรือนำบทเรียนจากโครงการเดิมมาปรับให้ดีขึ้น (วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ บทบาทของภาคส่วนในการขับเคลื่อน กลไกหรือวิธีการขับเคลื่อน แนวคิด/เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการดำเนินการ)	
4. ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา	
มิติที่ 3 : ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ	40
5. ผลผลิต /ผลลัพธ์ ของการดำเนินการขยายผล ในทุกพื้นที่	
6. ประโยชน์ที่ประชาชน กลุ่มเป้าหมาย และหน่วยงานได้รับจากการดำเนินงาน ในทุกพื้นที่	
มิติที่ 4 : ความยั่งยืน	10
7. การถอดบทเรียนผ่านการประเมินการดำเนินงาน และการถ่ายทอดผลการประเมิน ไปสู่สาธารณะ 8. ความยั่งยืนระดับนโยบาย (การจัด Roadmap ในการขยายผล หรือการบรรจุโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการ)	

1.5 ร่วมใจแก้จน (Collaboration towards Poverty Eradication)*

1.5.1 ความหมาย

หมายถึง รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีผลงานหรือโครงการเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถเป็นต้นแบบเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคมในการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาในระดับต่อไป

1.5.2 เงื่อนไขการสมัคร

1) ผลงานที่เสนอขอรับรางวัลจะต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ซึ่งอาจเป็นระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน หรือพื้นที่เฉพาะก็ได้

2) การดำเนินงาน/กระบวนการของแผนงาน/โครงการในการแก้ไขปัญหาความยากจนมีการบูรณาการความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีรูปแบบการแก้ไขปัญหาที่เกิดผลลัพธ์ผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรม

3) ผลงานที่ส่งขอรับรางวัลต้องมีการดำเนินการมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี

1.5.3 เกณฑ์การประเมิน*

ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ตัวชี้วัดกลุ่มปัจจัยนำเข้า (Input) เพื่อประเมินรูปแบบและความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรของโครงการอย่างคุ้มค่า (15 คะแนน)

มิติที่ 2 ตัวชี้วัดเชิงกระบวนการ (Process) เพื่อประเมินกระบวนการทำงานของโครงการที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน (Sustainability) มีการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการ และมีกระบวนการทำงานที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์ เกิดการทำงานที่เกิดผล (30 คะแนน)

มิติที่ 3 ตัวชี้วัดผลผลิตผลลัพธ์ผลกระทบ (Output, Outcome and Impact Indicators) เพื่อประเมินผลลัพธ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ เห็นผลทั้งในเชิงปริมาณเชิงคุณภาพ ตอบโจทย์แก้จนได้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และมีศักยภาพในการขยายผล (55 คะแนน)

* ต้องมีคะแนนในแต่ละมิติ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

* สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) เป็นผู้รับผิดชอบหลัก

โดยในแต่ละมิติมีตัวชี้วัดและค่าคะแนน ดังนี้

รายการตัวชี้วัด ประเภทร่วมใจแก้จน (Collaboration towards Poverty Eradication)	ค่าคะแนน
มิติที่ 1 : ตัวชี้วัดกลุ่มปัจจัยนำเข้า (Input)	15
1. แนวทางการดำเนินงานชัดเจน 1.1 มีการวางแผนแนวทางการดำเนินงานที่แก้ไขปัญหาความยากจนตลอดจนการกำหนดแผนงานที่ชัดเจน และสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ 1.2 มีการออกแบบกลไกการขับเคลื่อนที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง 1.3 อธิบายถึงกระบวนการสื่อสารและแนวทางในการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง	5
2. การใช้ทรัพยากรเหมาะสม 2.1 มีการใช้ทรัพยากรทั้งในรูปแบบของตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงินจากแหล่งที่หลากหลายทั้งจากภาครัฐ เอกชน และประชาชน 2.2 มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความยากจน 2.3 มีรูปแบบและวิธีในการใช้ทรัพยากรในการแก้ปัญหาความยากจนได้อย่างคุ้มค่า	5
3. บทบาทผู้นำ 3.1 ผู้นำมีบทบาทสำคัญที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เช่น การสื่อสาร การแก้ไขหรือปลดล็อคข้อจำกัด การสร้างบรรยากาศการทำงาน การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วมและมีการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา 3.2 วิธีการมอบหมายงานของผู้นำชัดเจน มีประสิทธิภาพ 3.3 บทบาทของหน่วยงานหรือผู้ที่ส่งผลงานต่อผลงานที่ส่งขอรับรางวัล	5
มิติที่ 2 : ตัวชี้วัดเชิงกระบวนการ (Process Indicators)	30
1. การมีส่วนร่วมของประชาชน 1.1 มีกระบวนการที่ทำให้ประชาชนมีเข้าไปมีส่วนร่วมการในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยอ้างอิงจากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน (IAP 2 - International Association for Public Participation) 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) และระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) 1.2 บทบาทของหน่วยงานที่ส่งผลงานในการทำงานร่วมกันกับภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคประชาชน	10
2. เครือข่ายและการบูรณาการที่เกี่ยวข้องในการทำงาน 2.1 การบูรณาการในการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และวิธีในการทำงานร่วมกัน 2.2 มีการบูรณาการในการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มิใช่ภาครัฐ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน และเครือข่ายต่าง ๆ และวิธีในการทำงานร่วมกัน 2.3 มีแนวทางในการทำงานร่วมกัน การแก้ไขปัญหา และกลไกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน	10

รายการตัวชี้วัด ประเภทร่วมใจแก้จน (Collaboration towards Poverty Eradication)	ค่าคะแนน
2.4 มีกลไกและรูปแบบในการสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ 2.5 บทบาทของเครือข่ายหลักต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกัน	
3. กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3.1 การติดตามประเมินผลและตรวจสอบการทำงานที่นำไปสู่การขับเคลื่อนงานได้เห็นผล 3.2 มีการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา 3.3 มีโมเดลการแก้จนที่มีประสิทธิภาพ 3.4 มีกระบวนการทำงานมีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีไอเดียใหม่ หรือเป็นการต่อยอดความคิดเดิม	10
มิติที่ 3 : ตัวชี้วัดผลลัพธ์ผลกระทบ (Output, Outcome and Impact Indicators)	55
1. ผลงานมีผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบที่แก้จนได้จริงเป็นที่ประจักษ์ ตอบโจทย์ปัญหา โดยแบ่งเป็น - **ผลผลิต (Output) 15 คะแนน** โดยพิจารณาจากข้อมูลเชิงตัวเลขหรือเชิงปริมาณ โดยเปรียบเทียบกับปีที่ยังไม่มีการดำเนินโครงการ เช่น มีผู้ที่ได้รับการแก้ไขปัญหาความยากจนในด้านต่าง ๆ จากการดำเนินโครงการกี่คน มีรายได้เพิ่มขึ้นเท่าใด มีที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นกี่คน เป็นต้น - **ผลลัพธ์ (Outcome) 20 คะแนน** โดยพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากผลผลิตในเชิงของคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของรายได้และการเข้าถึงปัจจัย 4 - **ผลกระทบ (Impact) 5 คะแนน** โดยพิจารณาว่าโครงการทำให้เกิดผลกระทบระยะกลางที่สามารถแก้ไขความยากจนได้จริง ในลักษณะที่ตอบโจทย์เหมาะสมกับพื้นที่ ความต้องการของประชาชน และชุมชน	40
2. โอกาสในการนำไปขยายผล 2.1 โมเดลร่วมใจแก้จนมีศักยภาพในการนำไปสู่การขยายผลพื้นที่อื่น ๆ หรือสามารถขยายผลไปยังกลุ่มเป้าหมายอื่น หรือสามารถต่อยอดโมเดลเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 2.2 ข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีนโยบายที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม	5
3. ความยั่งยืนของโครงการ 3.1 ผลการแก้ไขปัญหาความยากจนมีความสำเร็จในลักษณะที่ยั่งยืน มีการสร้างกลไกในการทำให้มีทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินการได้อย่างเพียงพอ ต่อเนื่อง เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนหรือชุมชนที่มีปัญหาความยากจน	10

2 ระดับรางวัล

Excellent

2.1 ระดับดีเด่น (Excellent)

เป็นระดับรางวัลที่แสดงให้เห็นว่ามีผลการดำเนินการเป็นที่ประจักษ์ชัดเจน ผลสำเร็จของงานมีความโดดเด่น และเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งสามารถเป็นตัวอย่างหรือแนวปฏิบัติที่ดีให้กับหน่วยงานอื่นได้ ทั้งนี้ต้องมีคะแนนจากการประเมิน ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป

2.2 ระดับดี (Good)

โดยมีคะแนนจากการประเมินตั้งแต่ 80 - 89 คะแนน*

เฉพาะประเภทร่วมใจแก้จน คะแนนการประเมินตั้งแต่ 75 คะแนนขึ้นไป แต่ไม่ถึง 90 คะแนน

Good

**กรณีที่จะได้รับการพิจารณาผ่านการประเมินให้ได้รับรางวัลฯ

ต้องมีคะแนนในแต่ละมิติไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

3 ขั้นตอนการตรวจประเมิน

ขั้นตอนการตรวจประเมิน มี 2 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

<u>ขั้นตอนที่ 1</u> การตรวจประเมินจากใบสมัคร เป็นการตรวจประเมินการดำเนินการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการของหน่วยงาน จากเอกสารใบสมัคร โดยคณะทำงานกลั่นกรองเอกสารรางวัลบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ตามหลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลฯ โดยหน่วยงาน**ต้องมีผลการประเมินตั้งแต่ 80 คะแนนขึ้นไป**

กรณีรางวัลประเภทร่วมใจแก้จน (Antipoverty Empowered) ตรวจประเมินโดย สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.)

<u>ขั้นตอนที่ 2</u> การตรวจประเมินจากการดำเนินการจริง ณ พื้นที่ปฏิบัติงาน เป็นการตรวจประเมินผลงานที่ผ่านการประเมินในขั้นตอนที่ 1 และมีผลคะแนน ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไปเพื่อสอบทาน ความครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพหรือผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดย**คณะทำงานตรวจประเมินรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม**

<u>ขั้นตอนที่ 3</u> การพิจารณาตัดสินรางวัลโดยคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพภาครัฐ โดยผลการตัดสินของ อ.ก.พ.ร. ฯ ถือเป็นสิ้นสุด ซึ่งผลการพิจารณาตัดสินจะนำไปสู่การประกาศรายชื่อหน่วยงานที่ได้รับรางวัลต่อไป

ภาพแสดงขั้นตอนการประเมินรางวัล

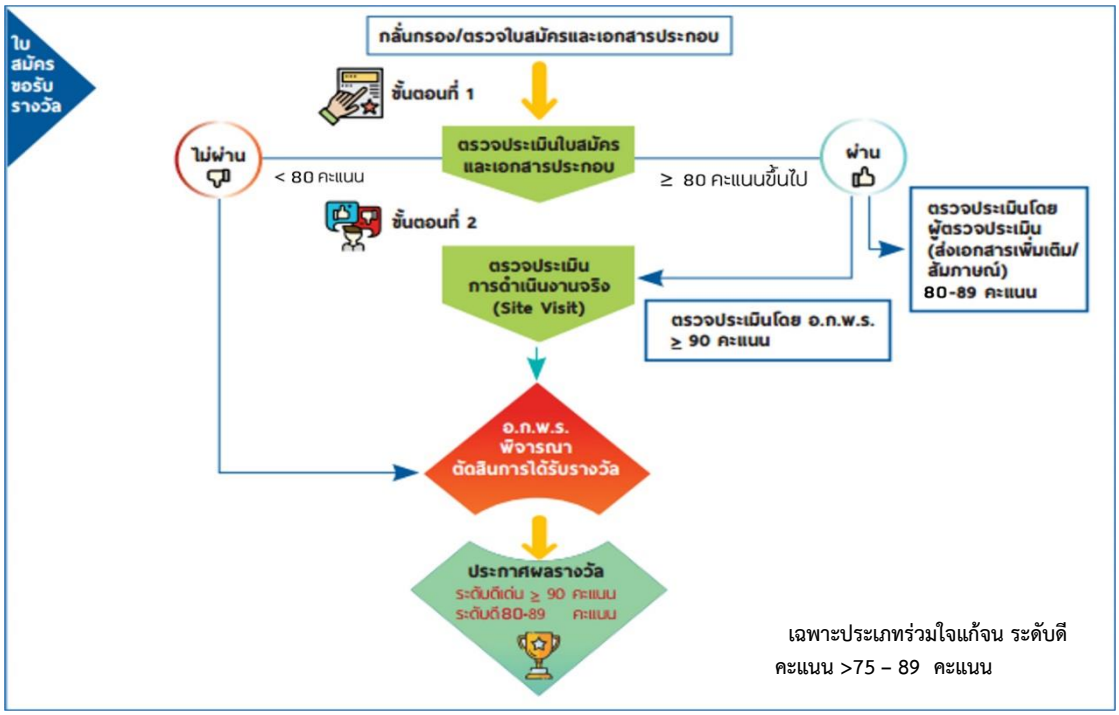

4 วิธีการสมัคร

การสมัครขอรับรางวัลฯ ดำเนินการผ่าน**ระบบออนไลน์** ที่ https://awards.opdc.go.th/awardsregister/ **เพียง 1 ช่องทางเท่านั้น** โดยดำเนินการ ดังนี้

1) กรอกข้อมูลตามแบบฟอร์มการสมัครรางวัลให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ จำนวนไม่เกิน 10 หน้า (กระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร 16) โดยส่งในรูปแบบของไฟล์ Microsoft word (*.doc หรือ *.docx) และ PDF file (*.pdf)

2) การส่งใบสมัครให้ส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัดระดับกรมหรือเทียบเท่า จังหวัด และองค์การมหาชน โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงาน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

<u>วิธีการสมัครผ่านระบบ</u>ผ่านระบบออนไลน์ สามารถดำเนินการ ดังนี้

1) ดำเนินการเข้าสู่ระบบการสมัครรางวัล เพื่อส่งสมัคร และอนุมัติการส่งสมัครขอรับรางวัล โดยใช้บัญชีผู้ใช้งาน (User Name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงานตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. ซึ่งการส่งสมัครจะเสร็จสมบูรณ์เมื่อหน่วยงานอนุมัติส่งผลงานผ่านระบบ
2) กรณีหน่วยงานในระดับต่ำกว่ากรม ที่ยังไม่เคยขอมีบัญชีมาก่อน และต้องการส่งใบสมัครขอรับรางวัลฯ เข้าในระบบออนไลน์ หน่วยงานสามารถแสดงความจำนงขอมีบัญชีได้ที่http://awards.opdc.go.th/awardsregister/ทั้งนี้ การส่งสมัครขอรับรางวัล จะต้องได้รับความเห็นชอบและอนุมัติจากหน่วยงานต้นสังกัด และการส่งสมัครจะถือว่าเสร็จสมบูรณ์เมื่อหน่วยงานต้นสังกัดอนุมัติผ่านระบบมายังสำนักงาน ก.พ.ร. เท่านั้น
3) กรณีโรงเรียน ที่ยังไม่เคยขอมีบัญชีมาก่อน และต้องการส่งใบสมัครขอรับรางวัลฯ เข้าในระบบออนไลน์ สามารถแสดงความจำนงขอมีบัญชีได้ที่ http://awards.opdc.go.th/awardsregister/ ทั้งนี้ ต้องผ่านการพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) และได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ และการส่งสมัครจะถือว่าเสร็จสมบูรณ์เมื่อ สพม. และสพฐ. อนุมัติผ่านระบบมายังสำนักงาน ก.พ.ร. เท่านั้น

ระบบสมัครออนไลน์
http://awards.opdc.go.th/awardsregister/

ภาคผนวก
แบบฟอร์มการสมัคร
รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

แบบฟอร์มการสมัครรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
ประจำปี พ.ศ. 2564
ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)

รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ ที่เป็นการส่งเสริมการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม **ในระดับการให้ข้อมูล (Inform) และระดับการปรึกษาหารือ (Consult** โดยประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง บนฐานความรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) ที่นำไปสู่การมีส่วนร่วม (Engaged) เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือผลสำเร็จในการบริหารราชการขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

คำชี้แจง

หน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัลฯ

หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่า จังหวัด องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระของรัฐ สถาบันอุดมศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เงื่อนไขของผลงานที่ส่งสมัคร

กรุณาทำเครื่องหมาย ☑ ลงในช่องที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับผลสำเร็จจากการเปิดระบบราชการ

☐ เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล/มติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นอำนาจหน้าที่/ภารกิจหลักขององค์กร หรือสอดคล้องตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด

☐ เป็นการดำเนินงานในภาพรวมขององค์กร (ส่วนราชการ จังหวัด องค์การมหาชน) ที่เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูล (Inform) และระดับการปรึกษาหารือ (Consult) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์กรเป็นราชการระบบเปิด (1 หน่วยงานสามารถส่งสมัครได้เพียง 1 ผลงานเท่านั้น)

☐ มีการดำเนินงานมาแล้ว 1 - 3 ปี อย่างต่อเนื่องและปัจจุบันยังมีการดำเนินงานอยู่

☐ ผลสำเร็จจากเปิดระบบราชการที่เสนอมาเป็นตัวอย่างต้องเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

☐ เป็นหน่วยงานที่เคยได้รับรางวัลฯ ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน

☐ ระดับดีเด่น ปีที่ได้รับรางวัล.... ☐ ระดับดี ปีที่ได้รับรางวัล..... ☐ ระดับชมเชย ปีที่ได้รับรางวัล.....

☐ เป็นหน่วยงานที่ไม่เคยได้รับรางวัลฯ ประเภทรางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน

ข้อมูลของหน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัล

1. ชื่อหน่วยงาน .....
(ชื่อกรม ชื่อจังหวัด ชื่อองค์การมหาชน เป็นต้น)

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน .....

3. ผู้ประสานงาน *(อย่างน้อย 2 คน)*

3.1 ชื่อ-นามสกุล .....

ตำแหน่ง .....

สำนัก/กอง .....

เบอร์โทรศัพท์ ..... เบอร์โทรสาร .....

โทรศัพท์มือถือ ..... e-mail .....

3.2 ชื่อ-นามสกุล .....

ตำแหน่ง .....

สำนัก/กอง .....

เบอร์โทรศัพท์ ..... เบอร์โทรสาร .....

โทรศัพท์มือถือ ..... e-mail .....

หมายเหตุ เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกลับ กรุณากรอกข้อมูลผู้ประสานงานให้ครบถ้วน

รายงานผลการดำเนินการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ความยาวต้องไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ A4 รวมเอกสารแนบ โดยต้องใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16
(โปรดศึกษาเกณฑ์การพิจารณาประกอบการตอบคำถาม)

ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

สรุปผลการดำเนินการในภาพรวม (ที่มาของปัญหา การดำเนินการ ความสำเร็จของการดำเนินการโดยย่อ) ความยาวไม่เกิน 1 หน้า A 4
โดยต้องใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16

ส่วนที่ 2 สรุปผลการดำเนินการ

มิติที่ 1 : ความสำคัญของปัญหาและความสามารถองค์กร (10 คะแนน)

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1. อธิบายความสำคัญในการเปิดระบบราชการเพื่อส่งเสริมศักยภาพการดำเนินงานตามพันธกิจหลักของหน่วยงานและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (การเปิดระบบราชการ หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น และการให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบการทำงานภาครัฐ)

.....

.....

.....

2 การเปิดระบบราชการของหน่วยงานมีขอบเขต ส่งผลกระทบ หรือประโยชน์ต่อประชาชนหรือผู้รับบริการกลุ่มใดบ้างอย่างไร โปรดอธิบายข้อมูลประกอบ รวมทั้งระบุ ประชาชนหรือผู้รับบริการกลุ่มใดบ้างที่ได้รับผลกระทบ/ประโยชน์ (เป็นใคร จำนวนเท่าไร)

.....

.....

.....

3. หน่วยงานมีนโยบายการเปิดระบบราชการอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหา/สร้างโอกาส/วางรากฐานการพัฒนาการเปิดระบบราชการ

.....

.....

.....

4. หน่วยงานมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (อธิบายในประเด็นต่อไปนี้ 1) การสื่อสารถ่ายทอดนโยบาย 2) การสร้างวัฒนธรรม 3) การกำหนดผู้รับผิดชอบ ระบบติดตามประเมินผล 4) การจัดสรรทรัพยากรที่สำคัญอย่างเพียงพอให้สอดคล้องกับภารกิจ)

.....

.....

.....

มิติที่ 2 : การเปิดระบบราชการ (40 คะแนน)

2.1 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ

5. มีกระบวนการหรือวิธีการอย่างไร ในการจัดทำฐานข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศที่แสดงให้เห็นว่ามีความถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย รวมทั้งได้คำนึงถึงความเท่าเทียมในสังคม (อธิบายให้ครอบคลุมตามหลักเกณฑ์การประเมิน ข้อ 5 หน้า 12)

.....

.....

.....

กรณีที่หน่วยงานเคยได้รับรางวัลประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชนมาแล้วให้แสดงการพัฒนาการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่พัฒนาเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างไร

.....

.....

.....

2.2 การรับฟังความคิดเห็นหรือการโต้ตอบกลับผู้รับบริการ

6. **มีระบบหรือวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างไร และระบบดังกล่าวได้ออกแบบโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมในสังคมอย่างไร** (อธิบายให้ครอบคลุมตามหลักเกณฑ์การประเมิน ข้อ 6 หน้า 12 -13)

.....

.....

.....

กรณีที่หน่วยงานเคยได้รับรางวัลประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชนมาแล้วให้แสดงการพัฒนาการรับฟังความคิดเห็นหรือการโต้ตอบกับผู้รับบริการ ที่พัฒนาเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างไร

.....

.....

.....

มิติที่ 3: ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ (40 คะแนน)

7. **ผลผลิต/ผลลัพธ์ ที่สำคัญจากการเปิดระบบราชการคืออะไร อธิบายให้ชัดเจนในเชิงสถิติ รวมทั้งแสดงตัวชี้วัดที่วัดความสำเร็จของการดำเนินการพร้อมยกตัวอย่าง**

.....

.....

.....

8. **การเปิดระบบราชการของหน่วยงานมีประโยชน์ที่สำคัญต่อองค์กร ประชาชน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคืออะไร อธิบายให้ชัดเจนเชิงสถิติ พร้อมยกตัวอย่าง**

.....

.....

.....

กรณีที่หน่วยงานเคยได้รับรางวัลประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชนมาแล้วเปรียบเทียบให้เห็นผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบและประโยชน์ของการเปิดระบบราชการที่ดีขึ้นจากที่ได้รับรางวัลอย่างไร อธิบายให้ชัดเจนในเชิงสถิติ พร้อมยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

มิติที่ 4: ความยั่งยืน (10 คะแนน)

9. หน่วยงานมีการสรุปบทเรียน และถ่ายทอดบทเรียนไปสู่สาธารณะเพื่อพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพอย่างไร

.....

.....

.....

10. หน่วยงานมีแผนในการขยายผลการเปิดระบบราชการอย่างไรเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

.....

.....

.....

แบบฟอร์มการสมัครรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
ประจำปี พ.ศ. 2564
ประเภทรางวัลสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ ที่มีการดำเนินการหรือโครงการ **ในระดับความร่วมมือ (Collaborate) และสร้างแนวปฏิบัติที่ดีจนพัฒนาเป็นต้นแบบ** ที่กระตุ้นและส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

คำชี้แจง

หน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัลฯ

หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่า จังหวัด องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระของรัฐ สถาบันอุดมศึกษา โรงเรียน และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เงื่อนไขของผลงานที่ส่งสมัคร

กรุณาทำเครื่องหมาย ☑ ลงในช่องที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับผลงานที่นำเสนอ

☐ เป็นผลงานที่เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมใน**ระดับความร่วมมือ (Collaborate)** และมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม โดยมีการดำเนินงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และไม่เคยได้รับรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมาก่อน

☐ เป็นการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่หรือภารกิจหลักขององค์กร หรือนโยบายสำคัญของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี ในกรณีของจังหวัดต้องเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด

☐ กรณีที่เสนอโครงการหรือผลงานเพื่อสมัครขอรับรางวัลนี้มากกว่า 1 รางวัล ต้องเป็นโครงการหรือผลงาน ที่มีการดำเนินการไม่ซ้ำกันหรือไม่เป็นการดำเนินงานในพื้นที่เดียวกัน

☐ กรณีโรงเรียนสมัครขอรับรางวัลฯ จะต้องได้รับการพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ซึ่งแต่ละเขตพื้นที่ฯ สามารถสมัครได้ไม่เกิน 1 โรงเรียน และส่งสมัครขอรับรางวัลฯ ผ่านสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อมูลของหน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัล

1. ชื่อหน่วยงาน .....
(ชื่อกรม ชื่อจังหวัด ชื่อองค์การมหาชน เป็นต้น)

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน .....

3. ผู้ประสานงาน *(อย่างน้อย 2 คน)*

3.1 ชื่อ-นามสกุล .....

ตำแหน่ง .....

สำนัก/กอง .....

เบอร์โทรศัพท์ ..... เบอร์โทรสาร .....

โทรศัพท์มือถือ ..... e-mail .....

3.2 ชื่อ-นามสกุล .....

ตำแหน่ง .....

สำนัก/กอง .....

เบอร์โทรศัพท์ ..... เบอร์โทรสาร .....

โทรศัพท์มือถือ ..... e-mail .....

หมายเหตุ เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกลับ กรุณากรอกข้อมูลผู้ประสานงานให้ครบถ้วน

รายงานผลการดำเนินการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ความยาวต้องไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ A4 รวมเอกสารแนบ โดยต้องใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16
(โปรดศึกษาเกณฑ์การพิจารณาประกอบการตอบคำถาม)

ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

สรุปผลการดำเนินการในภาพรวม (ที่มาของปัญหา การดำเนินการ ความสำเร็จของการดำเนินการโดยย่อ) ความยาวไม่เกิน 1 หน้า A 4
โดยต้องใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16

ส่วนที่ 2 สรุปผลการดำเนินการ

มิติที่ 1 : ความสำคัญของปัญหาและความสามารถองค์กร (10 คะแนน)

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1. การดำเนินการหรือโครงการที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมมีความเป็นมาและมีความสำคัญของปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

2. ปัญหามีขอบเขตหรือผลกระทบในระดับใดบ้าง เช่น ระดับพื้นที่ หน่วยงาน ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ เป็นต้น โปรดอธิบายข้อมูลประกอบ รวมทั้งระบุ ประชาชนหรือผู้รับบริการกลุ่มใดบ้างที่ได้รับผลกระทบ (เป็นใคร จำนวนเท่าไร)

.....

.....

.....

3. หน่วยงานมีนโยบายการมีส่วนร่วมอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหา/สร้างโอกาส/วางฐานรากการพัฒนาการสร้างการมีส่วนร่วม

.....

.....

.....

4. หน่วยงานมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (อธิบายในประเด็นต่อไปนี้ 1) การสื่อสารถ่ายทอดนโยบาย 2) การสร้างวัฒนธรรม 3) การกำหนดผู้รับผิดชอบ ระบบติดตามประเมินผล 4) การจัดสรรทรัพยากรที่สำคัญอย่างเพียงพอให้สอดคล้องกับภารกิจ)

.....

.....

.....

มิติที่ 2 : กระบวนการมีส่วนร่วม (40 คะแนน)

5. อธิบายวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ/โครงการ

.....

.....

.....

6. โครงการมีรูปแบบหรือขั้นตอนหรือวิธีการในการดำเนินการในระดับความร่วมมือ (Collaborate) หรือไม่ อย่างไร รวมทั้งมีการนำแนวคิด/นวัตกรรมและเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการดำเนินการ อย่างไร

.....

.....

.....

7. มีภาคส่วนใดบ้างที่เข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ

.....

.....

.....

8. โครงการมีกลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการ รวมถึงที่มาและแนวทางของการทำงานแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร

.....

.....

.....

9. โครงการมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการและแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

มิติที่ 3: ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ (40 คะแนน)

10. ผลผลิต/ผลลัพธ์ ของการดำเนินการ/โครงการที่สำคัญคืออะไร อธิบายให้ชัดเจนเชิงสถิติ รวมทั้งแสดงตัวชี้วัดที่วัดความสำเร็จของการดำเนินการ/โครงการ พร้อมยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

11. การดำเนินการ/มีประโยชน์ที่สำคัญต่อองค์กร ประชาชน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคืออะไร อธิบายให้ชัดเจนเชิงสถิติ พร้อมยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

มิติที่ 4: ความยั่งยืน (10 คะแนน)

12. หน่วยงานมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดความยั่งยืน (อธิบายในประเด็นต่อไปนี้) 1) การถ่ายทอดบทเรียนไปสู่สาธารณะเพื่อพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น 2) การจัดแผนในการขยายผลและการบรรจุโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน)

.....

.....

.....

กรณีที่หน่วยงานประสงค์จะสมัครรางวัล 4.3 ประเภทผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen) ให้กรอกข้อมูลเพิ่มเติม ไม่เกิน 1 หน้า ดังนี้

13. โครงการมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินการให้หน่วยงานเสนอชื่อ

13.1 ชื่อบุคคล/กลุ่มบุคคล .....

13.2 อาชีพ .....

13.3 มีบทบาทหลักในการสร้างหรือสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของภาคประชาชนหรือเครือข่ายภาคประชาชนและบริหารจัดการให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่อย่างไร

.....

.....

.....

แบบฟอร์มการสมัครรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
ประจำปี พ.ศ. 2564
ประเภทเลื่องลือขยายผล (Participation Expanded)

โครงการหรือผลงานที่เสนอขอรับรางวัลต้องเป็นการนำต้นแบบจากโครงการ/ผลงานที่เคยได้รับรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) ในระดับดีเด่น **ไปขยายผลในเชิงนโยบาย หรือพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2 พื้นที่ จนเกิดความสำเร็จ โดยหน่วยงานต้องเริ่มขยายผลไม่เกิน 3 ปี หลังจากได้รับรางวัลสำหรับระยะเวลาการดำเนินการขึ้นอยู่กับผลงานที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์**

คำชี้แจง

หน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัล

ส่วนราชการระดับกรม จังหวัด และองค์การมหาชน ที่เคยได้รับรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ในระดับดีเด่น

กรุณากรอกข้อมูลที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับผลงานที่นำเสนอ

☐ เป็นการนำต้นแบบจากโครงการ/ผลงานที่เคยได้รับรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) ในระดับดีเด่น ไปขยายผลจนเกิดความสำเร็จ

ระบุชื่อผลงาน.....ปีที่ได้รับรางวัล.....

ระบุปีที่นำไปขยายผล.....

☐ รูปแบบการขยายเป็นลักษณะใด

○ เป็นการขยายผลเชิงนโยบาย

○ เป็นการขยายผลในเชิงพื้นทีไม่น้อยกว่า 2 พื้นที่ ได้แก่

1).....

2).....

ข้อมูลของหน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัล

1. ชื่อหน่วยงาน .....
(ชื่อกรม ชื่อจังหวัด ชื่อองค์การมหาชน เป็นต้น)

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน .....

3. ผู้ประสานงาน *(อย่างน้อย 2 คน)*

3.1 ชื่อ-นามสกุล .....

ตำแหน่ง .....

สำนัก/กอง .....

เบอร์โทรศัพท์ ..... เบอร์โทรสาร .....

โทรศัพท์มือถือ ..... e-mail .....

3.2 ชื่อ-นามสกุล .....

ตำแหน่ง .....

สำนัก/กอง .....

เบอร์โทรศัพท์ ..... เบอร์โทรสาร .....

โทรศัพท์มือถือ ..... e-mail .....

หมายเหตุ เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกลับ กรุณากรอกข้อมูลผู้ประสานงานให้ครบถ้วน

รายงานการดำเนินการขยายผลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

ความยาวต้องไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 รวมเอกสารแนบ โดยต้องใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16
(โปรดศึกษาเกณฑ์การพิจารณาประกอบการตอบคำถาม)

ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

สรุปผลการดำเนินการในภาพรวมของการขยายผลและความสำเร็จของการดำเนินการโดยย่อ ความยาวไม่เกิน 1 หน้า A 4 โดยต้องใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16

ส่วนที่ 2 สรุปผลการดำเนินการ

มิติที่ 1 : ความสำคัญของปัญหาและความสามารถองค์กร (10 คะแนน)

1. อธิบายความสำคัญที่ต้องขยายผล เป้าหมายที่กำหนด แนวทางการดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับ

.....

.....

.....

2. ต้นแบบที่นำมาใช้ในการขยายผล เกี่ยวกับที่มา/สภาพปัญหา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขอบเขตการดำเนินงาน ขั้นตอน/วิธีการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมถึงผลสำเร็จที่ได้รับ และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ พร้อมแผนภาพ/ตัวแบบ (Model) ของการทำงานแบบมีส่วนร่วมของโครงการที่เคยได้รับรางวัลฯ

.....

.....

.....

มิติที่ 2 : กระบวนการขยายผล (40 คะแนน)

3. มีรูปแบบ วิธีการและขั้นตอนการขยายผลที่แสดงให้เห็นถึงการรต่อยอดหรือนำบทเรียนจากโครงการเดิมมาปรับให้ดีขึ้นอย่างไร

.....

.....

.....

4. ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

มิติที่ 3 : ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ (40 คะแนน)

5. ผลผลิต/ผลลัพธ์ ที่สำคัญจากการขยายผลคืออะไร อธิบายให้ชัดเจนในเชิงสถิติ รวมทั้งแสดงตัวชี้วัดที่วัดความสำเร็จของการดำเนินการพร้อมยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

6. การขยายผลของหน่วยงานมีประโยชน์ที่สำคัญต่อองค์กร ประชาชน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคืออะไร อธิบายให้ชัดเจนเชิงสถิติ พร้อมยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

มิติที่ 4 : ความยั่งยืน (10 คะแนน)

7. หน่วยงานมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

.....

.....

.....

กรณีที่หน่วยงานประสงค์จะสมัครรางวัล 4.3 ประเภทผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen) ให้กรอกข้อมูลเพิ่มเติม ไม่เกิน 1 หน้า ดังนี้

8. โครงการมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินการให้หน่วยงานเสนอชื่อ

8.1 ชื่อบุคคล/กลุ่มบุคคล .....

8.2 อาชีพ .....

8.3 มีบทบาทหลักในการสร้างหรือสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของภาคประชาชนหรือเครือข่ายภาคประชาชนและบริหารจัดการให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่อย่างไร

.....

.....

.....

แบบฟอร์มการสมัครรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
ประจำปี พ.ศ. 2564
ประเภทร่วมใจแก้จน (Collaboration towards Poverty Eradication)

โครงการหรือผลงานที่เสนอขอรับรางวัลต้องเป็นผลงานหรือโครงการที่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างต่อเนื่อง และสามารถเป็นต้นแบบให้หน่วยงานอื่นนำไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม

คำชี้แจง

หน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัล

ราชการระดับกรมหรือเทียบเท่า องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ รัฐสภา ศาล องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สถาบันการศึกษา ส่วนราชการระดับจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน

หมายเหตุ **หากสมัครขอรับรางวัลประเภทอื่นในสาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมแล้วจะไม่สามารถสมัครขอรับรางวัลประเภทร่วมใจแก้จนได้**

เงื่อนไขของผลงานที่ส่งสมัคร

กรุณาทำเครื่องหมาย ☑ ลงในช่องที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับผลงานที่นำเสนอ

☐ ดำเนินการมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี

☐ แผนงาน/โครงการที่เสนอจะต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ซึ่งอาจเป็นระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน หรือพื้นที่เฉพาะก็ได้

☐ การดำเนินงาน/กระบวนการของแผนงาน/โครงการในการแก้ไขปัญหาความยากจนมีการบูรณาการความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีรูปแบบการแก้ไขปัญหาที่เกิดผลลัพธ์ผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ ผู้สมัครจะต้องจัดทำรายละเอียดข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึง การขับเคลื่อนงานการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณารางวัล “ร่วมใจแก้จน” ตามแบบฟอร์มที่กำหนด โดยคณะกรรมการจะพิจารณาจากรายละเอียดในเอกสารตามแบบฟอร์มที่กำหนดนี้เป็นหลักเท่านั้น

ข้อมูลของหน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัล

1. ชื่อหน่วยงาน .....

2. ชื่อโครงการ .....

3. ผู้ประสานงาน *(อย่างน้อย 2 คน)*

   3.1 ชื่อ นามสกุล .....

   ตำแหน่ง .....

   สำนัก/กอง .....

   เบอร์โทรศัพท์..... เบอร์โทรสาร.....

   โทรศัพท์มือถือ ..... e-mail .....

   3.2 ชื่อ นามสกุล .....

   ตำแหน่ง .....

   สำนัก/กอง .....

   เบอร์โทรศัพท์..... เบอร์โทรสาร.....

   โทรศัพท์มือถือ ..... e-mail .....

หมายเหตุ เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกลับ กรุณากรอกข้อมูลผู้ประสานงานให้ครบถ้วน

ผลการดำเนินการบูรณาการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

ผู้สมัครจะต้องกรอกเนื้อหารายละเอียด เพื่อบรรยายโครงการที่ดำเนินการไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ A4 โดยใช้อักษร TH SarabanPSK ขนาด 16 และกำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัด แบบ single space , Before and After = 3 pt. โดยคณะกรรมการจะพิจารณาจากรายละเอียดในเอกสารตามแบบฟอร์มที่กำหนดนี้เป็นหลักเท่านั้น

1. ตัวชี้วัดกลุ่มปัจจัยนำเข้า (Input Indicators) 15 คะแนน

เพื่อประเมินรูปแบบและความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรของโครงการอย่างคุ้มค่า

1.1 แนวทางการดำเนินงานชัดเจน (5 คะแนน) มีการวางแผนแนวทางการดำเนินงานที่แก้ไขปัญหาความยากจนตลอดจนการกำหนดแผนงานที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และมีการออกแบบกลไกการขับเคลื่อนที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง รวมทั้งอธิบายถึงกระบวนการสื่อสารและแนวทางในการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 การใช้ทรัพยากรเหมาะสม (5 คะแนน) มีการใช้ทรัพยากรทั้งในรูปแบบของตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงินจากแหล่งที่หลากหลายทั้งจากภาครัฐ เอกชน และประชาชน มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและมีรูปแบบและวิธีในการใช้ทรัพยากรในการแก้ปัญหาความยากจนได้อย่างคุ้มค่า

.....

.....

.....

.....

.....

1.3 บทบาทผู้นำ (5 คะแนน) ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เช่น การสื่อสาร การแก้ไขหรือปลดล็อคข้อจำกัด การสร้างบรรยากาศการทำงาน การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วมและมีการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา วิธีการมอบหมายงานของผู้นำชัดเจนมีประสิทธิภาพ รวมทั้งบทบาทของหน่วยงานหรือผู้ที่ส่งผลงานต่อผลงานที่ส่งขอรับรางวัล

.....

.....

.....

.....

.....

2. ตัวชี้วัดเชิงกระบวนการ (Process Indicators) 30 คะแนน

เพื่อประเมินกระบวนการทำงานของโครงการที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน (Sustainability) มีการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการ มีกระบวนการทำงานที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์และเกิดสำเร็จในกระบวนการทำงาน

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน (10 คะแนน) มีกระบวนการที่ทำให้ประชาชนมีเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยอ้างอิงจากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน (IAP 2 - International Association for Public Participation) 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) และระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) รวมทั้งบทบาทของหน่วยงานที่ส่งผลงานในการทำงานร่วมกันกับภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคประชาชน

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 เครือข่ายและการบูรณาการที่เกี่ยวข้องในการทำงาน (10 คะแนน) มีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน/ภาคประชาชน/เครือข่ายต่าง ๆ และวิธีในการทำงานร่วมกัน มีแนวทางในการทำงานการแก้ไขปัญหา และกลไกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน มีกลไกและรูปแบบในการสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งบทบาทของเครือข่ายหลักต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกัน

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพและมีความริเริ่มสร้างสรรค์ (10 คะแนน) มีการการติดตามประเมินผลและตรวจสอบการทำงานที่นำไปสู่การขับเคลื่อนงานได้อย่างเห็นผล มีการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา มีโมเดลการแก้จนที่มีประสิทธิภาพ และมีกระบวนการทำงานมีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีไอเดียใหม่หรือต่อยอดความคิดเดิม

.....

.....

.....

.....

.....

3. ตัวชี้วัดผลลัพธ์ผลกระทบ (Outcome and Impact) 55 คะแนน

เพื่อประเมินผลลัพธ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ เห็นผลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถตอบโจทย์แก้จนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทพื้นที่และมีศักยภาพในการขยายผล

3.1 ผลงานเป็นผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบที่แก้จนได้จริงเป็นที่ประจักษ์ ตอบโจทย์ปัญหา (Relevance) (40 คะแนน) โดยแบ่งเป็น

3.1.1 ผลผลิต (Output) 15 คะแนน พิจารณาจากข้อมูลเชิงตัวเลขหรือเชิงปริมาณ โดยเปรียบเทียบกับปีที่ยังไม่มีการดำเนินโครงการ เช่น มีผู้ที่ได้รับการแก้ไขปัญหาความยากจนในด้านต่าง ๆ จากการดำเนินโครงการกี่คน มีรายได้เพิ่มขึ้นเท่าใด มีที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นกี่คน เป็นต้น

3.1.2 ผลลัพธ์ (Outcome) 20 คะแนน พิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากผลผลิตในเชิงของคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของรายได้และการเข้าถึงปัจจัย 4

3.1.3 ผลกระทบ (Impact) 5 คะแนน พิจารณาจากโครงการทำให้เกิดผลกระทบระยะกลางที่สามารถแก้ไขความยากจนได้จริงในลักษณะที่ตอบโจทย์เหมาะสมกับพื้นที่ ความต้องการของประชาชน และชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 โอกาสในการนำไปขยายผล (5 คะแนน) โมเดลร่วมใจแก้จนมีศักยภาพในการนำไปสู่การขยายผลพื้นที่อื่น ๆ หรือสามารถขยายผลไปยังกลุ่มเป้าหมายอื่น หรือสามารถต่อยอดโมเดลเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งมีข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีนโยบายที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ความยั่งยืนของโครงการ (10 คะแนน) ผลการแก้ไขปัญหาความยากจนมีความสำเร็จในลักษณะที่ยั่งยืน มีการสร้างกลไกในการทำให้มีทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินการได้อย่างเพียงพอต่อเนื่อง เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนหรือชุมชนที่มีปัญหาความยากจน

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก
ตัวอย่าง Best Practice
ประจำปี พ.ศ. 2563

ตัวอย่างหน่วยงานที่ได้รับรางวัลในระดับดีเด่น ประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance)
กรมสรรพากรโปร่งใส และทันเวลาและประชาชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อได้

ด้วยบทบาทหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีเพื่อนำมาเป็นรายได้ในการพัฒนาประเทศ กรมสรรพากรจึงมีความจำเป็นในการพัฒนา และยกระดับการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพสูงมากยิ่งขึ้น โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ D2drive เพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ Open Governance ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ และปรับใช้เป็นเครื่องมือปฏิบัติงาน ที่เน้นให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงบริการโดยยึดผู้เสียภาษีเป็นศูนย์กลาง (Taxpayer Centric) และมีการบูรณาการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูล (Big Data) ให้ประชาชนเข้าถึงการบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้หัวใจหลักในการปฏิบัติงาน ที่เน้นสร้างความพึงพอใจและความผูกพันของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ และพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว มีความโปร่งใส และทันต่อสถานการณ์ จึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา รวมถึงการให้ความสำคัญต่อข้อมูลสารสนเทศ และช่องทางการสื่อสาร ที่มีความถูกต้อง แม่นยำ เที่ยงตรง และครอบคลุมได้อย่างทั่วถึง ทั้งข้อมูลสารสนเทศที่สอดรับกับภารกิจภายใน และภายนอกองค์กร และข้อมูลสารสนเทศที่ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการ

การสื่อสารสองทางผสานระบบไอที

กรมสรรพากรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารด้านภาษีอากรผ่านช่องทางสื่อสารออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น Facebook Twitter Line@ เว็บไซต์ รวมถึงการสร้าง Tax Ambassador ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับภาษี และสร้างทัศนคติที่ดีในการเสียภาษี มีกระบวนการออกแบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ โดยใช้ Big Data และ Citizen Feedback ภายใต้แนวคิด User Experience Design คือ การเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ของผู้ใช้งานจริง ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลปฐมภูมิในการนำมาใช้พัฒนาการบริการ โดยมีการจำแนกข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามพันธกิจออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) ผู้รับบริการปัจจุบัน คือ ผู้เสียภาษีอากรทุกประเภทภาษี รัฐบาล กระทรวงการคลัง 2) ผู้รับบริการในอนาคต คือ กลุ่มเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา ผู้เสียภาษีที่ยังไม่เข้าสู่ระบบฐานภาษี และ 3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และกำหนดจุดให้บริการที่ผู้เสียภาษีมีปฏิสัมพันธ์กับกรมสรรพากร (Citizen Touch Point) ผ่านหน่วยให้บริการ ได้แก่ สำนักงานสรรพากรภาค สำนักงานสรรพากรพื้นที่ และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา หนังสือราชการที่กรมสรรพากรใช้ในการติดต่อ เช่น หนังสือออกตรวจแนะนำ หนังสือแจ้งขอคืนภาษี และช่องทางการให้บริการอื่น เช่น เว็บไซต์กรมสรรพากร การประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ การจัดอบรม/สัมมนาความรู้ทางภาษี เพื่อได้รับข้อมูลที่เที่ยงตรง

ในกระบวนออกแบบแนวทางดำเนินงานเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียน ได้กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ วิธีการ และระยะเวลาดำเนินการ ผ่านกระบวนการสื่อสารแบบ Two-way Communication โดยเน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนเพื่อรับข่าวสารตอบกลับ เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ใช้ระบบสำรวจความพึงพอใจ Citizen Feedback ผ่าน QR Code บน Smartphone/Tablet ณ จุดให้บริการที่ สส., การนำ AI มาใช้พัฒนา Chat Bot น้องอารี บนเว็บไซต์กรมสรรพากร, การนำเครื่องมือ Sentiment Analysis มาใช้ติดตามความรู้สึกที่เกี่ยวกับกรมสรรพากร บน Social Media, ระบบแจ้งข้อร้องเรียนผ่าน RD Smart Tax Application, ระบบแจ้งเบาะแสแหล่งภาษีบนเว็บไซต์กรมสรรพากร, การโทรศัพท์ผ่านระบบถาม –

ตอบโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ RD Intelligence Center 1161 และการจัดโครงการ RD go Campus เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา จากข้อมูลตอบกลับทั้งหมดที่ได้รับ กรมสรรพากรได้จัดทำรายงานสรุปความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อร้องเรียนเสนอกรมสรรพากรภายในเวลาที่กำหนด (Real Time,รายวัน/เดือน/ไตรมาส/6 เดือน/ปี) และกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงาน/โครงการทุกปีงบประมาณ เพื่อออกแบบและปรับปรุงการปฏิบัติงานและการให้บริการให้ตรงตามความต้องการของแต่ละกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ การประเมินในด้านต่าง ๆ มีตัวเลขแสดงผล ได้แก่ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ในระดับดีมากโดยได้คะแนนถึงร้อยละ 86.29 รวมถึงผลความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อกรมสรรพากรสูงเกินกว่าร้อยละ 90 ทั้งยังทำให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเชื่อมั่นต่อการบริหารราชการของกรมสรรพากรภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยได้คะแนนอยู่ที่ร้อยละ 94.56 ซึ่งสูงกว่าในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 และผลความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ได้ทำการผ่านระบบ Citizen Feedback สูงเกินกว่าร้อยละ 90 ขณะที่ผลการประเมิน ทางกรมฯ ได้นำมาต่อยอดเพื่อการปรับปรุงการบริการให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น อาทิ การดำเนินการที่โดดเด่นของกรมฯ ในการนำความคิดเห็นของผู้ประกอบการ SMEs มาปรับปรุงการบริการ เช่น การจัดทำมาตรการบัญชีชุดเดียวและงบการเงินให้ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของกิจการ จนนำมาสู่แนวทางร่วมกับหน่วยงานต่างๆ กำหนดเป็นพระราชบัญญัติยกเว้นเบี้ยปรับเงินเพิ่มภาษีอากรและความรับผิดทางอาญา เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2562 และระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ (e-Donation) ด้วยการเชื่อมโยงข้อมูลการบริจาคผ่านสถาบันการเงินและสถาบันศาสนา เป็นต้น

ผลดำเนินการดังกล่าวทำให้สามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงการบริการด้านจัดเก็บภาษีได้ตรงเป้าหมาย ช่วยสร้างความมั่นคงทางรายได้ของประเทศ สร้างนวัตกรรมเชิงนโยบายที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง บริการตรงใจและตรงกับความต้องการของประชาชน ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Co-Operation) และการยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาระบบ (Customer Centric) ผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงกระบวนงาน (Digital Transformation)

Digital Transformation	Data Analytics	Revenue Collection	Innovation	Values	Efficiency
การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับปรุง/ปรับใช้กับกระบวนงานที่รับผิดชอบ	การจัดการและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในงานที่รับผิดชอบ	กลยุทธ์ในการจัดเก็บ/ส่งเสริมการจัดเก็บให้เป็นไปตามเป้าหมาย	การสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรในการสร้างนวัตกรรม	การขับเคลื่อนสรรพากรคุณธรรม - I AM RD - HAS	การเพิ่มประสิทธิภาพคน (Smart People) และเพิ่มประสิทธิภาพงาน (Smart Office)

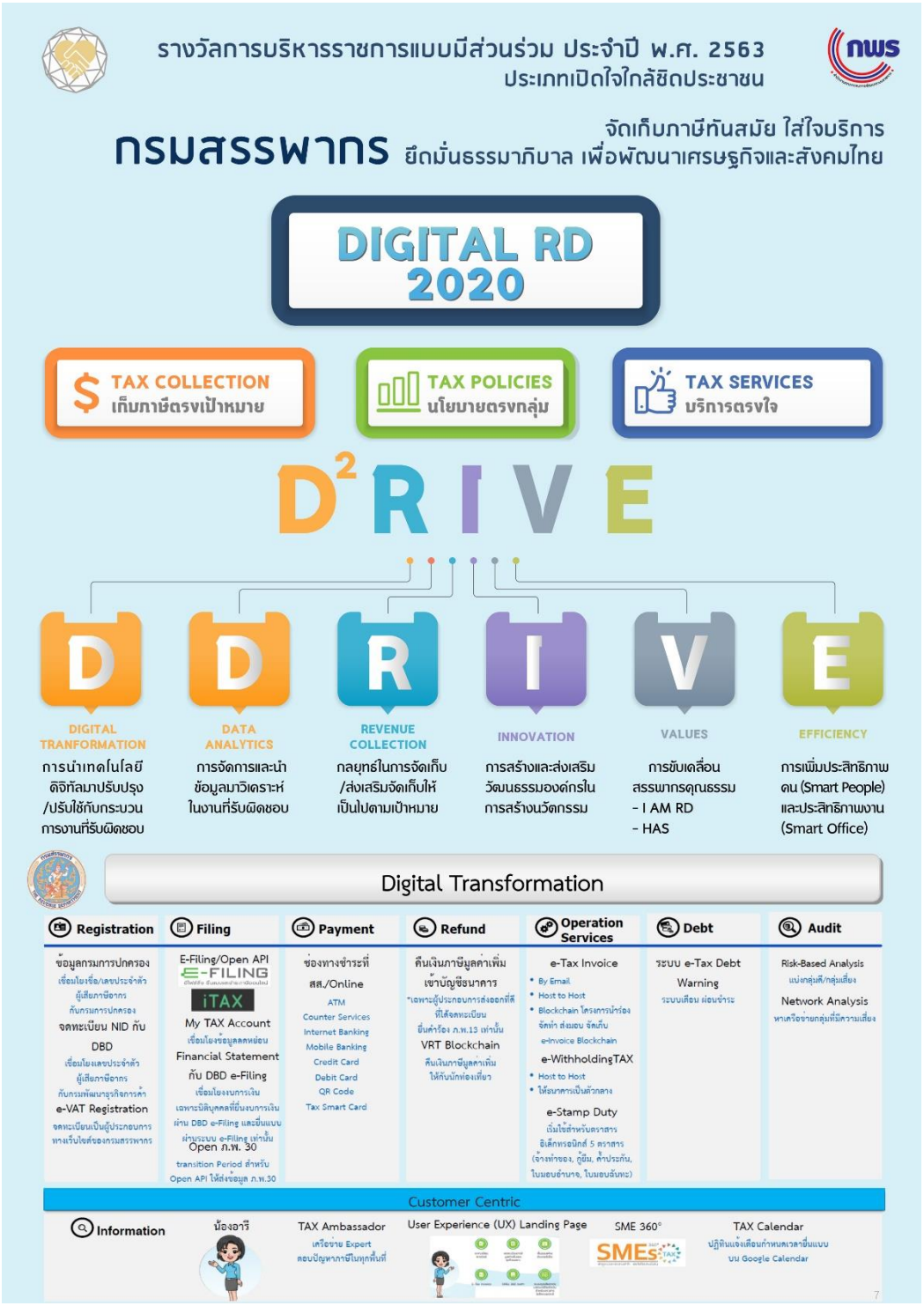
รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2563
ประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชน
กรมสรรพากร
จัดเก็บภาษีทันสมัย ใส่ใจบริการ
ยึดมั่นธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย
DIGITAL RD 2020
TAX COLLECTION เก็บภาษีตรงเป้าหมาย
TAX POLICIES นโยบายตรงกลุ่ม
TAX SERVICES บริการตรงใจ
D2RIVE
D DIGITAL TRANFORMATION การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับปรุง/ปรับใช้กับกระบวนการงานที่รับผิดชอบ
D DATA ANALYTICS การจัดการและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในงานที่รับผิดชอบ
R REVENUE COLLECTION กลยุทธ์ในการจัดเก็บ/ส่งเสริมจัดเก็บให้เป็นไปตามเป้าหมาย
I INNOVATION การสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรในการสร้างนวัตกรรม
V VALUES การขับเคลื่อนสรรพากรคุณธรรม - I AM RD - HAS
E EFFICIENCY การเพิ่มประสิทธิภาพคน (Smart People) และประสิทธิภาพงาน (Smart Office)
Digital Transformation
Registration
ข้อมูลกรมการปกครอง
เชื่อมโยงชื่อ/เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรกับกรมการปกครอง
จดทะเบียน NID กับ DBD
เชื่อมโยงเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า
e-VAT Registration
จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร
Filing
E-Filing/Open API
E-FILING
iTAX
My TAX Account
เชื่อมโยงข้อมูลลดหย่อน
Financial Statement กับ DBD e-Filing
เชื่อมโยงงบการเงินเฉพาะนิติบุคคลที่ยื่นงบการเงินผ่าน DBD e-Filing และยื่นแบบผ่านระบบ e-Filing เท่านั้น
Open ก.พ. 30
transition Period สำหรับ Open API ให้ส่งข้อมูล ก.พ.30
Payment
ช่องทางชำระที่ สสภ./Online
ATM
Counter Services
Internet Banking
Mobile Banking
Credit Card
Debit Card
QR Code
Tax Smart Card
Refund
คืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มเข้าบัญชีธนาคาร
*เฉพาะผู้ประกอบการส่งออกที่มีที่ได้จดทะเบียน
ยื่นคำร้อง ภ.พ.13 เท่านั้น
VRT Blockchain
คืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับนักท่องเที่ยว
Operation Services
e-Tax Invoice
By Email
Host to Host
Blockchain โครงการนำร่อง จัดทำ ส่งมอบ จัดเก็บ e-Invoice Blockchain
e-WithholdingTAX
Host to Host
ให้อนาคตเป็นตัวกลาง
e-Stamp Duty
เริ่มใช้สำหรับตราสาร อิเล็กทรอนิกส์ 5 ตราสาร (จ้างทำของ, กู้ยืม, ค้ำประกัน, ในมอบอำนาจ, ในมอบฉันทะ)
Debt
ระบบ e-Tax Debt Warning
ระบบเตือน ผ่อนชำระ
Audit
Risk-Based Analysis
แบ่งกลุ่มสี/กลุ่มเสี่ยง
Network Analysis
หาเครือข่ายกลุ่มที่มีความเสี่ยง
Customer Centric
Information
น้องอารี
TAX Ambassador
เครือข่าย Expert ตอบปัญหาภาษีในทุกพื้นที่
User Experience (UX) Landing Page
SME 360°
SMEs TAX
TAX Calendar
ปฏิทินแจ้งเตือนกำหนดเวลายื่นแบบบน Google Calendar

ตัวอย่างหน่วยงานที่ได้รับรางวัลในระดับดีเด่น ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

กองบัญชาการกองทัพไทย โครงการ โหล่งขอด โมเดล : รูปแบบการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

ในอดีตพื้นที่บ้านหลวง ตำบลเหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เกิดปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย น้ำป่าไหลหลากท่วมบ้านเรือนทำลายชีวิตและทรัพย์สินของชาวบ้าน เกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าติดต่อกันกว่า 30 ปี บางปีโชคร้ายไฟป่าได้รับความเสียหายเหลือคณานับ โดยเฉพาะปี 2553 ชาวบ้านต้องประสบกับปัญหาอย่างรุนแรงในวงกว้าง ทำให้ดำรงชีพด้วยความยากลำบากแสนสาหัส เมื่อไร้อาชีพจึงบุกรุกพื้นที่เขตอุทยานหาของป่ามาประทังชีวิต จนเกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบกับชาวบ้านชุมชนในพื้นที่ กระทั่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย (นพค. 32 สนภ.3) นำโดย พ.อ.สุพจน์ มาลานิยม ผบ.นพค.32 (ยศ และตำแหน่ง ขณะนั้น) กำลังปฏิบัติภารกิจใน ตำบลโหล่งขอด ได้ตระหนักถึงความเดือดร้อนของประชาชนในปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น **จึงได้ร่วมกับพระครูวรวรรณวิวัฒน์ ดร. เจ้าคณะตำบลโหล่งขอด** ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) และผู้นำชุมชนฝ่ายปกครองซึ่งมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน หาแนวทางแก้ปัญหาแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรื่องการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ กำหนดเป็น โหล่งขอดโมเดลแก้ไขปัญหาภัยแล้งและอุทกภัยซ้ำซากอย่างยั่งยืน และมีวิธีการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบเพื่อให้ชุมชนมีน้ำใช้ตลอดปี ยกระดับชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชุมชน พร้อมให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมด้วย

จากแผ่นดินน้ำตานองหน้า สู่ดินแดนแห่งรอยยิ้ม

แนวทางการแก้ไขปัญหาในระยะเริ่มต้นโครงการ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 นพค.32 สนภ.3 ได้น้อมนำทฤษฎีการพัฒนา ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และพระปฐมบรมราชโองการ รักษา สืบสาน ต่อยอด ตามพระราชปณิทาน ร.10 เป็นกลไกหลัก (Key Actor) ในการแก้ปัญหาภัยพิบัติ เริ่มจากการสำรวจสภาพปัญหา ค้นหาสาเหตุข้อเท็จจริง แสวงหาความร่วมมือจัดเวทีประชาคม กับผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้าน ค้นหา “แก่น้ำและแก่ฝาย” ปราชญ์ชาวบ้านผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับน้ำเพื่อให้ข้อมูลชี้นำการสำรวจการใช้น้ำตามมลักษณะพื้นที่หรือภูมิประเทศ โดยชุมชนเข้ามาร่วมสำรวจลักษณะการใช้น้ำ การบริหารจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่ทุกหมู่บ้านเพื่อเป็นข้อมูลจัดทำแผนแก้ปัญหาการหารือในครั้งแรกจัดเป็นเวทีสภากาแฟกับแกนนำชุมชนทุกหมู่บ้านร่วมกับเจ้าคณะตำบลโหล่งขอดเพื่อตกลงเป็นสัญญาใจร่วมฟันฝ่าแก้ปัญหาร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบในทุกมิติ ก่อนจะนำไปสู่การกำหนดการเปิดเวทีชุมชนระดับตำบลเพื่อเข้าถึง สู่การพัฒนา 5 ภาคีเครือข่าย ที่เข้ามาร่วมแรงร่วมใจประกอบด้วย 1. พระสงฆ์ทุกวัดทุกรูป 2. กำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลโหล่งขอดทุกหมู่บ้าน 3. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)โหล่งขอด 4. ชมรมผู้สูงวัยในตำบลโหล่งขอดทุกหมู่บ้าน และยังมีกลุ่มแม่บ้าน เด็ก เยาวชน 5. หน่วยงานราชการในตำบลโหล่งขอดทุกหน่วยงาน อาทิ โรงเรียน ตำรวจ อุทยานแห่งชาติศรีล้านนา ซึ่งทุกฝ่ายพร้อมเปิดใจพูดคุยกันระหว่างคนในชุมชนกับภาครัฐเพื่อรับฟังความต้องการจากชุมชน สร้างความเข้าใจ ร่วมคิดพิจารณากำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา และร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผลประโยชน์ที่แตกต่างด้วยความเท่าเทียมกันบนทางสายกลาง ฐานความสัมพันธ์แน่นแฟ้นแบบเครือญาติจนเกิด “โหล่งขอดโมเดล”

จากนั้นได้ร่างพันธะสัญญาที่เป็นฉันทามติร่วมกันเป็นกฎกติกาชุมชนในการดูแลป่าแต่อยู่ภายใต้กฎหมาย เพื่อดูแลป่าอย่างยั่งยืน จากหลักการปฏิบัติ 9 ประการ ดังนี้ 1. สร้างฝายทดน้ำเพิ่มเติม 2. สร้างองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน 3 สร้างฝายชะลอความชุ่มชื้นตามแนวพระราชดำริ ในพื้นที่ป่าต้นน้ำ 4. การปลูกป่าเพิ่มเติม 5. ปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน 6. ร่วมกันป้องกันดูแลรักษาป่า 7. ขุดลอกแหล่งน้ำ 8. จัดทำแก้มลิง 9. ขุดคลองไส้ไก่ นอกจากเป็นรูปแบบการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนแล้วยังได้นำ 4 พันธกิจ เข้ามาประกอบการดำเนินงานด้วยได้แก่ - งานป้องกันและปราบปราม โดยออกสำรวจข้อมูลและจัดทำข้อมูลพื้นที่เพื่อลดการบุกรุกป่า จัดชุดลาดตระเวนป่าร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่อุทยานฯกับชุมชนและเปิดให้ชุมชนเป็นอาสาสมัครพิทักษ์ป่าเพื่อแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติ - งานด้านมวลชน คือ จัดให้ประชาอาสาอนุรักษ์ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ มีการอบรม ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ทุกหมู่บ้าน - งานปลูกจิตสำนึกโดยประชาสัมพันธ์และทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งไปศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริฯในที่ต่าง ๆ และสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับชุมชน โรงเรียนทุกแห่งจนเกิดโครงการลูกเสือพิทักษ์ป่า - งานส่งเสริมอาชีพ มีการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์และส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชา

สร้างเอกภาพพิชิตภัยธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ความร่วมมือเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนตำบลโหล่งขอดเป็นพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงจากแผ่นดินน้ำตานองหน้ามาเป็นดินแดนแห่งรอยยิ้ม ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ยินดีให้การสนับสนุน โดยมีเจ้าคณะตำบลโหล่งขอดเป็นผู้ถ่ายทอดความสำเร็จของโหล่งขอดโมเดล และได้มีการขยายผลจากหมู่ที่ 6 ตำบลโหล่งขอด ไปสู่หมู่บ้านอื่นและตำบลอื่น ๆ ของอำเภอพร้าว ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆที่โหล่งขอดกลายเป็นต้นแบบให้หน่วยงานภาครัฐไปต่อยอดเป็นโครงการคนพร้าวรักป่าร่วมดูแลผืนป่า 878,558 ไร่ ครอบคลุม 109 หมู่บ้าน 11 ตำบลในเขตอำเภอพร้าว และขยายไปยังอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงเช่นแม่ฮ่องสอน เปลี่ยนจาก **“ผู้บุกรุก เป็นผู้พิทักษ์ป่า”**

เกียรติภูมิและความภาคภูมิใจของชาวโหล่งขอดในวันนี้ คือ พื้นที่บ้านหลวง หมู่ 6 และหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลโหล่งขอดไม่เกิดอุทกภัยและภัยแล้ง มีความอุดมสมบูรณ์ ราษฎร์ในพื้นที่มีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตรตลอดทั้งปี เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งชาวบ้านกว่า 4,644 คนได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงทำให้มีเงินออม ชุมชนในโหล่งขอดร่วมกันจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนบ้านหลวง หรือสหกรณ์ออมทรัพย์โหล่งขอด มีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ 45 ล้านบาท จากทุนประเดิมแค่ 1 ล้านบาทเท่านั้น โดยมีอดีตข้าราชการครู ผู้สูงวัยในหมู่บ้านร่วมกันรับผิดชอบและบริหาร สหกรณ์ออมทรัพย์โหล่งขอดเป็นแหล่งเงินทุนของชาวโหล่งขอดที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 80 ปลูกข้าว ข้าวโพด มันฝรั่ง มะม่วงและลำใย ปลูกข้าวเหนียวสันป่าตอง ข้าวหอมมะลิ ข้าวไรซ์เบอร์รี่กว่า 2,400 ไร่ ข้าวโพดหวาน มันฝรั่ง มะม่วง ลำใยที่เป็นพืชเศรษฐกิจรวม 1,500 ไร่ และเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จนเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนแบบเพียงพอ และแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้รับรางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ดีเด่นระดับจังหวัด ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและพัฒนาหมู่บ้าน โดยได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการ หมู่บ้านตัวอย่างตามรอยเท้าพอ ประเภทโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ ประจำปีงบประมาณ 2558 สำหรับผลดีด้านสังคม ประชาชนร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนและให้การยอมรับเชื่อมั่นศรัทธาต่อกองบัญชาการกองทัพไทยและหน่วยงานภาครัฐ เพิ่มมากขึ้น

ส่วนเกษตรกรที่ไม่มีสวนไร่นาของตัวเองสามารถเช่ายืมพื้นที่ทำกินกับเกษตรกรรายอื่น ๆ หรือโดยกรณีอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งโอกาสในการลงทุน ที่สำคัญสถิติการบุกรุกป่าเป็นศูนย์คือไม่มีการบุกรุกป่าอีกเลย เนื่องจากได้กันพื้นที่ป่าไม้ให้บุกรุกต่อ ทำให้ประเทศชาติได้ผืนป่าชุดแรกคืน 187,500 ไร่ ความสุขที่เกิดขึ้นประชาชนมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยมาโดยตลอด อีกทั้งได้เผยแพร่แนวทางการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ให้แก่ราษฎร์ในชุมชนอื่น ๆ ได้ศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ปรับใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่อไป

ตัวอย่างบุคคลที่ได้รับรางวัลในระดับดีเด่น ประเภทผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ (Engaged Citizen)

พระครูวรวรรณวิวัฒน์ ดร. เจ้าอาวาสวัดบ้านหลวงและเจ้าคณะตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพระนักพัฒนา ร่วมดำเนินโครงการโหล่งขอดโมเดลกับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย (นพค.32 สนภ.3) ในการช่วยหยุดการบุกรุกป่า ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาชุมชนโหล่งขอดให้พ้นจากภัยธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่โหล่งขอดประสบปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย มีน้ำป่าไหลหลากท่วมบ้านเรือนประชาชนทุกปี นอกจากนี้ยังประสบปัญหามีผู้บุกรุกทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน รวมทั้งชุมชนขาดความเข้าใจต่อบทบาทและนโยบายของเจ้าหน้าที่จากรัฐ ส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างภาครัฐและประชาชน ชาวบ้านจึงไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา

พระครูได้ช่วยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ โดยสานพลัง บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) และช่วยสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนช่วยกันรักษาป่า ต้นน้ำ ให้สามารถทำมาหากินเพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ เป็นผู้นำให้ชาวบ้านเข้าร่วมสร้าง “โหล่งขอดโมเดล” โดยพระครูได้เสนอ 5 ภาคีเครือข่ายใน ต.โหล่งขอด ประกอบด้วย พระสงฆ์ทุกวัดทุกรูป กำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลโหล่งขอดทุกหมู่บ้าน อบต.โหล่งขอด ชมรมผู้สูงอายุในตำบลโหล่งขอดทุกหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน เด็ก เยาวชน หน่วยงานราชการในตำบลโหล่งขอดทุกหน่วยงาน เพื่อเป็นตัวแทนของชุมชนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม จูงใจโดยใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมตรวจสอบและประเมินผล เพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน มุ่งเน้นความมีศรัทธาความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมเผยแพร่และบำรุงพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักธรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมทุกระดับ เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนแบบพึ่งตนเองและยั่งยืน รวมทั้งมีการสร้างศูนย์ฝึกอาชีพประจำตำบลโหล่งขอด เพื่อสร้างงานและรายได้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มแม่บ้าน เยาวชน ทั้งการแปรรูปการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งศูนย์ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของโครงการโหล่งขอดโมเดล เพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและเสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ปัญหา มีการเปิดเผยข้อมูลความเป็นจริงแสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันบนทางสายกลางบนฐานความสัมพันธ์แบบเครือญาติ จนมีฉันทามติร่วมกันในการตั้งกฎกติกาชุมชนในการดูแลป่าภายใต้กฎหมาย นอกจากนี้พระครูยังเป็นผู้ร่วมจัดตั้งโครงการหมู่บ้านตัวอย่างตามรอยเท้าพ่อกับ นพค.32 สนภ.3 ศูนย์การเรียนรู้ป่าชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนเครือข่ายมหาวิทยาลัยชีวิตพร้าวเพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนมีที่เรียนใกล้บ้าน ด้วยเห็นว่าการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาทุกด้าน เป็นผู้จัดตั้งกองทุนให้ความช่วยเหลือนักศึกษาโดยการให้กู้ยืมจ่ายค่าเทอม และเป็นผู้ก่อตั้งกองทุนช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและหน่วยงานราชการ รวมทั้งเป็นผู้ให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จนได้รับเกียรติบัตรและโล่เกียรติคุณมากมายทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ผลจากการขับเคลื่อนโหล่งขอดโมเดลของพระครูทำให้เกิดการพูดคุยกันระหว่างคนในชุมชนกับภาครัฐเกิดความเข้าใจกันมากขึ้น มองเห็นปัญหาร่วมกันและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาไปด้วยกัน ชุมชนยินยอมคืนพื้นที่ป่าด้วยความสมัครใจ มีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม เป็นเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ รวมทั้งมีการจัดทำผังเมืองรวมหรือพื้นที่สีเขียว 100% โหล่งขอดกลายเป็นชุมชนต้นแบบการสร้างจิตสำนึกให้คนอยู่ร่วมกับป่า การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และป่าต้นน้ำ ความสำเร็จของโหล่งขอดโมเดลเป็นที่ประจักษ์ในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง น้ำมีพอที่จะทำการเกษตรได้อย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน ประชาชนกว่า 4,644 คน ได้ประโยชน์ ชุมชนบ้านหลวงสามารถทำการเกษตรได้ทั้งปี เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบที่นำศาสตร์พระราชามาปฏิบัติตามคำสอนพ่อ พลิกฟื้นผืนป่า สร้างแหล่งผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เพิ่มมูลค่าผลผลิต ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น

พลังชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น ศูนย์การเรียนรู้เดินตามรอยเท้าพ่อ การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งได้ป่าคืนให้ประเทศผืนแรกจำนวน 187,500 ไร่ สถิติบุกรุกป่าทำลายป่าเป็น 0 เนื่องจากได้กันพื้นที่ป่าไม่ให้บุกรุกต่อ และเป็นตำบลนำร่องแห่งแรกของประเทศไทยป้องกันการบุกรุกป่าได้แบบยั่งยืน จนเป็นต้นแบบให้หน่วยงานภาครัฐไปต่อยอดเป็นโครงการคนพร้าวรักป่าในการดูแลผืนป่า 878,558 ไร่ ครอบคลุม 109 หมู่บ้าน 11 ตำบลในเขต อ.พร้าว และขยายไปยังอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง โดยเปลี่ยนจาก “ผู้บุกรุก เป็นผู้พิทักษ์”

ตัวอย่างหน่วยงานที่ได้รับรางวัลในระดับดีเด่น ประเภทเลื่องลือขยายผล (Participation Expanded)

กรมชลประทาน โครงการการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน : ณ ฝายแม่ลาวฝั่งขวา จังหวัดเชียงราย (ต้นแบบดอยงู)

ณ ดินแดนภาคเหนือจังหวัดเชียงรายมีเทือกเขาเหยียดยาว ก่อกำเนินแหล่งต้นน้ำลำธารและเป็นที่มาของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่ลาวซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่หลายภาคส่วนได้รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำซึ่งมีอ่างเก็บน้ำแม่สรวยเป็นแหล่งน้ำต้นทุนผันน้ำมายังฝายแม่ลาว จากฝายแม่ลาวจะมีระบบส่งน้ำคลองฝั่งขวาความยาว 49.48 กิโลเมตร แบ่งผู้รับน้ำเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยอยู่ต้นน้ำ กลางน้ำ และท้ายน้ำ ครอบคลุมพื้นที่ 113,136 ไร่ ด้วยความกว้างใหญ่ของพื้นที่ทำให้กลุ่มท้ายน้ำขาดแคลนไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ และอีกหลายภาคส่วนขอใช้น้ำเพื่อปลูกพืชในฤดูแล้งมากกว่าแผนที่วางไว้เป็นจำนวนมากกว่าเท่าตัว จึงเกิดการแย่งชิงน้ำของมวลชนถึงขั้นทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตก็มีให้เห็น รอยร้าวแห่งความแตกแยกระหว่างชุมชนกับชุมชนจากปัญหาการแย่งน้ำใช้ที่เกิดขึ้นนำไปสู่การประกาศภัยแล้งในพื้นที่ชลประทาน เมื่อขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงทำให้ต่างฝ่ายต่างแย่งชิงผันน้ำเข้าสู่พื้นที่ของตนเองไม่เคารพกติกาที่กำหนดไว้ มีการทำมีท่อผีลักลอบสูบน้ำ จากคลองส่งน้ำมองเห็นท่อในลักษณะที่รกรุงรัง อีกทั้งมีการบุกรุกปลูกข้าวโพดในคลองและคันคลอง และมีการกั้นฝายชั่วคราวเพื่อกักน้ำในลำน้ำนับสิบฝาย ต่างคนต่างมุ่งเอาน้ำโดยไม่คิดว่าคนอื่นจะขาดน้ำและได้รับผลกระทบ ปัญหาที่เกิดขึ้นหากปล่อยให้ยืดเยื้อต่อไปจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเพื่อเยียวยาปัญหาดังกล่าวทางชลประทานเชียงราย จึงได้นำแนวทางการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม ที่ได้ปรับรูปแบบมาจากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มาใช้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการแย่งชิงน้ำในพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำดอยงู และสร้างเป็นต้นแบบ หรือดอยงูโมเดล ที่สามารถลดความขัดแย้งเรื่องการใช้น้ำระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่ 13,899 ไร่ เป็นผลสำเร็จมาแล้วและได้รับรางวัลสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) เมื่อปี พ.ศ. 2561 ดังนั้นกรมชลประทานเชียงราย โดยโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่ลาว จึงได้นำรูปแบบการดำเนินงานของดอยงู มาขยายผลในพื้นที่กลุ่มผู้ใช้น้ำฝายแม่ลาวฝั่งขวาซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 113,136 ไร่ และมีปริมาณน้ำต้นทุนน้อยมากในฤดูแล้งสามารถใช้น้ำได้อย่างเพียงพอสำหรับพื้นที่ 32,000 ไร่ เท่านั้น นับว่าเป็นโครงการที่มีความท้าทายและส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างกว่าที่อ่างเก็บน้ำดอยงูหลายเท่าตัว

สายน้ำสมานฉันท์ลดความรุ่มร้อนสู่ความเป็นธรรม

จากกรณีศึกษาของดอยงูโมเดลที่ได้นำมาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยการพัฒนาทักษะการทำงานด้านการมีส่วนร่วมให้เครือข่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (คสป.) ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชนและผู้มีจิตอาสา มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับอาสาสมัครชลประทาน และเจ้าหน้าที่ชลประทานก่อน เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในการประสานความร่วมมือและสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในกระบวนการบริหารจัดการน้ำ จนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการที่สามารถพัฒนาองค์กรภาคีเครือข่ายผู้ใช้น้ำให้เข้มแข็งและยั่งยืน กรมชลประทาน โดยโครงการชลประทานเชียงราย สำนักงานชลประทานที่ 2 ได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : พัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชนและสร้างเครือข่าย เป็นขั้นตอนที่เรียบง่ายเริ่มจากการจัดพื้นที่พูดคุยแลกเปลี่ยน รับฟังสถานการณ์ สภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริง และค้นหาสาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง โดยคัดเลือกผู้นำชุมชนหรือผู้มีจิตอาสาประมาณ 30 คน มาสร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการมีส่วนร่วมด้วยการทำกิจกรรมในหลักสูตรวิทยากรกระบวนการเพื่อการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย - กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (สร้างความคุ้นเคยและ

ฝึกแนวคิด) – กิจกรรมแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน (เติมพลังศรัทธาและความความเชื่อมั่น) – กิจกรรมฝึกแนวคิดเชิงบวก – สุนทรียสนทนา – กิจกรรม Walk Rally – กิจกรรมฝึกจับประเด็น – กิจกรรมฝึกตั้งคำถามในเวทีประชาคม – กงล้อสี่ทิศ – การจำลองเวทีประชาคม – การออกแบบเวทีเพื่อทำงานจริง – กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ รวมถึงวิธีการทำแผนที่ทำมือ และการบริหารจัดการน้ำ เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทาน ผู้นำและจิตอาสาในชุมชนได้เรียนรู้วิธีคิดและฝึกปฏิบัติ และนำไปถ่ายทอดให้ชุมชนของตนได้เข้าใจ เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดเวทีชุมชนในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 : ร่วมมือร่วมใจเพื่อคลี่คลายความขัดแย้ง โดยจัดเวทีชุมชน ชวน เชิญ ให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมพูดคุยกัน สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เห็นใจกัน เพื่อช่วยกันวิเคราะห์ค้นหาปัญหาที่แท้จริงของความขัดแย้งนั้นๆพร้อมหาสาเหตุของปัญหา สร้างความไว้วางใจระหว่างชุมชนผู้ใช้น้ำฝายแม่ลาวฝั่งขวาเพื่อนำมาซึ่งการสร้างเป้าหมายร่วมตามหลักแห่งความ **“เท่าเทียม ทั่วถึง และเป็นธรรม”** โดยมีเจ้าหน้าที่ของชลประทานในพื้นที่เป็นพี่เลี้ยง แนะนำการตั้งคำถามที่ชวนให้คิด การให้ข้อมูลถึงสถานการณ์น้ำสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำและวิธีการส่งน้ำ เปลี่ยนจาก**อำนาจสั่งการเป็นมติร่วม** เพื่อสนับสนุนให้เกิดกระบวนการรวมกลุ่มและจัดตั้งกลุ่มเครือข่าย คสป. ประกอบด้วยเกษตรกรและผู้ใช้น้ำในชุมชน เมื่อทุกภาคส่วนมีความเข้าใจและมีใจที่จะให้ความร่วมมือที่ดีแล้ว คสป. จะเป็นแกนกลางในการเปิดเวทีชุมชนด้วยตนเอง ส่วนมีเจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานจะเป็นโค้ชให้

เพื่อให้เข้าถึงปัญหาทางเครือข่าย คสป. และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะออกเดินสำรวจไปตามความยาวของลำคลองส่งน้ำ แล้วร่วมกันจัดทำแผนที่ทำมือเพื่อให้เห็นและเข้าใจสภาพปัญหาไปพร้อมๆกัน จากนั้นเปิดเวทีชุมชนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับประโยชน์ บนฐานข้อมูลที่ร่วมกันค้นหาและจัดเก็บไว้ จากนั้นร่วมกันค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและหาทางเลือกในการจัดการน้ำให้ตรงตามความต้องการน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำ ก่อนที่จะนำไปสู่การวางกติกาการรับน้ำร่วมกัน เมื่อทดลองใช้แผนการส่งน้ำแล้วมาหารือทบทวนแก้ไขจุดอ่อนเพื่อให้ได้ผลอย่างแท้จริง แล้วร่วมกันถอดบทเรียน ทดลองใช้บทเรียน เรียนรู้และพัฒนาร่วมกันระหว่างคนในชุมชนเองและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้เริ่มนำมาใช้ตั้งแต่เริ่มโครงการเมื่อปี พ.ศ. 2561 จนถึงปัจจุบันสามารถเปิดเวทีชุมชนได้มากกว่า 90 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 3 : เป็นการคลี่คลายความขัดแย้งอย่างยั่งยืน ด้วยการวางพื้นฐานองค์กรภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีพลังเป็นเอกภาพ และมีความสามารถในการบริหารจัดการน้ำจนเป็นอัตลักษณ์การบริหารจัดการน้ำเฉพาะท้องถิ่น ด้วยทัศนคติใหม่คือการแบ่งปันน้ำด้วยความ “เท่าเทียม ทั่วถึง และเป็นธรรม” มีความเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความภาคภูมิใจ มีเกียรติได้รับการยกย่อง เกิดความเชื่อมั่น และกล้าตัดสินใจรับผิดชอบ สร้างความไว้วางใจในการเป็นคู่หูร่วมทุกข์ร่วมสุขระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำและเจ้าหน้าที่ชลประทานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

ทั้งนี้ เครือข่าย คสป. ฝายแม่ลาวฝั่งขวา มีบทบาทในการบริหารจัดการน้ำร่วมกับเจ้าหน้าที่ชลประทานอย่างกัลยาณมิตร ส่งผลให้สามารถบริหารจัดการน้ำได้ตามเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้ ซึ่งในปัจจุบันมีกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานที่เรียกว่ากลุ่มพื้นฐาน 594 กลุ่ม และมีกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน 13 กลุ่ม ทางกรมชลประทานยังคงเดินหน้าสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำอื่นๆ ที่ได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำแม่สรวยเพื่อบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบเป็นองค์รวม และเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมในระดับคณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) ที่ให้อำนาจเต็ม (Empowerment) แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนโดยในเบื้องต้นมีภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินงานอย่างต่อเนื่องประกอบด้วย ประธานหรือหัวหน้าหรือ

สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน สภาเกษตรกรอำเภอ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เจ้าหน้าที่ชลประทาน

และผู้มีจิตอาสาและมีบทบาทสำคัญในพื้นที่ โดยมี คสป. ผู้แทนกลุ่มผู้ใช้น้ำ หรือเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ชลประทาน ร่วมกันติดตามควบคุมให้ทุกภาคส่วนปฏิบัติตามข้อตกลงที่เห็นชอบร่วมกัน เพื่อให้พื้นที่ทุกแปลงได้รับน้ำตามที่กำหนดไว้ ลดความขัดแย้งระหว่างชุมชนและชุมชนกับภาครัฐได้อย่างเป็นรูปธรรม

เกียรติภูมิ ความภาคภูมิใจแห่งความสำเร็จ

ตามบริบทและกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ร่วมค้นหาปัญหา ตั้งข้อสมมุติฐานของปัญหา พร้อมแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา แบบร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ เห็นผลที่เป็นรูปธรรมดังนี้

1. มีคณะกรรมการจัดการน้ำชลประทาน (JMC) ซึ่งเป็นองค์กรบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ ประกอบด้วยกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มพื้นฐาน 594 กลุ่ม และกลุ่มบริหาร 13 กลุ่ม และผู้เกี่ยวข้องครบทุกภาคส่วน สามารถกำหนดข้อตกลงร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายการบริหารจัดการน้ำอย่าง “เท่าเทียม ทั่วถึง และเป็นธรรม” โดยร่วมกันกำหนดปริมาณน้ำจัดสรร ปรับแผนการส่งน้ำให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำและพื้นที่ จากเดิมกลุ่มที่ 1–3 ได้รับน้ำรอบเวรละ 5 วันเท่ากัน เป็น กลุ่ม 1 รับน้ำ 3 วัน กลุ่ม 2 รับน้ำ 1 วันครึ่ง กลุ่ม 3 รับน้ำ 1 วันครึ่ง และหยุดส่งน้ำ 5 วัน ขณะที่หยุดส่งน้ำให้กลุ่มพื้นที่ต่างๆจะมีการผันส่งน้ำให้กับการประปาและรักษาระบบนิเวศให้อุดมสมบูรณ์ และกำหนดพื้นที่รับน้ำด้วยธงเขียว ธงเหลือง และธงแดง เพื่อควบคุมมิให้มีผู้กระทำผิดข้อตกลง

2. ในฤดูการเพาะปลูก ผู้ใช้น้ำทุกกลุ่มได้รับน้ำตามเวลาและปริมาณที่ตกลงกันไว้ ทำให้เกษตรกรได้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น เกษตรกรสามารถปลูกพืชได้หลากหลายชนิดมากขึ้น และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 3,000 บาท/ไร่

3. ในฤดูแล้งสามารถส่งน้ำให้พื้นที่ฝายแม่ลาวฝั่งขวาทั้งหมด เพิ่มมากขึ้นจากแผนที่ตั้งไว้ถึงเกือบ 4 เท่า จาก 32,000 ไร่ ตามแผน สามารถเพาะปลูกได้จริงถึงเกือบ 120,000 ไร่

4. สามารถลดปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรงในการแย่งชิงน้ำลงได้อย่างยั่งยืน ด้วยการมีองค์กรภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีพลัง และเป็นเอกภาพ

ผลลัพธ์ที่ได้

1. ผู้ใช้น้ำทุกภาคส่วนมีความพึงพอใจที่สามารถบริหารน้ำเพื่อการผลิตภาคเกษตร อุปโภค-บริโภค การผลิตน้ำประปา ฯลฯ ของตนเองได้อย่างชัดเจนจากการได้รับทราบข้อมูลปริมาณน้ำที่ได้รับการจัดสรร รอบเวรที่แน่นอน และได้รับปริมาณน้ำแต่ละรอบเวรอย่างถูกต้อง ทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตและการสูญเสียน้ำจากระบบน้อยมาก กรมชลประทานสามารถบริหารจัดการน้ำที่มีจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย

2. ผลจากกิจกรรมการมีส่วนร่วม ทำให้ทุกฝ่ายรวมกันเป็นหนึ่งเดียวมีเอกภาพ มีสิทธิเท่าเทียม ได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ชุมชนรู้จักแบ่งปัน เกิดความสามัคคีของคนในชุมชนและระหว่างชุมชน ซึ่งสามารถพัฒนาสู่การผลิตสินค้าร่วมกันจนเกิดเป็นอัตลักษณ์ชุมชนขึ้นได้ในอนาคต

3. เครือข่าย คสป. และผู้ใช้น้ำทุกภาคส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำร่วมกับเจ้าหน้าที่ชลประทานอย่างกัลยาณมิตร ลดภาระปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและประชาชน สำหรับภาพที่ปรากฏชัดในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือ ประชาชนมีความสุขมากขึ้นจากความมั่นใจว่าจะมีน้ำประปาเพื่ออุปโภคและบริโภคตลอดทั้งปี และมีความมั่นคงในอาชีพ เช่น การเพาะปลูกและเลี้ยงปลา กรมชลประทานประหยัดงบประมาณในการซ่อมบำรุงอาคารและคลองชลประทาน เพราะไม่มีการทำลายอาคารชลประทานเพื่อแย่งชิงน้ำ อีกและคณะกรรมการฯ ยังมีการเก็บค่าบำรุงรักษาร่วมกันเพื่อใช้ขุดลอกคลอง

และซ่อมแซมอาคารชลประทานเองในกรณีนอกแผนงานกรมชลประทาน เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนทำการเกษตรแบบใช้น้ำน้อย เช่น ทำนาแบบเปียกสลับแห้งแกล้งข้าว เพื่อแบ่งปันน้ำให้เพียงพอสำหรับพื้นที่กว่าแสนไร่ และกรมชลประทานสามารถยืนยันความสำเร็จของการนำตัวแบบการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของโครงการอ่างเก็บน้ำดอยงู (ดอยงูโมเดล) มาประยุกต์ใช้ให้เห็น

ผลสำเร็จอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม แม้จะใช้ระยะเวลาดำเนินการในพื้นที่เพียง 2 ปี (ระหว่างปี 2561–2562) แต่สามารถขยายผลเชิงพื้นที่เพิ่มขึ้นได้ถึง 12 เท่า สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนและเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของกรมชลประทาน ซึ่งได้ขยายผลการดำเนินงานต่อไปยังโครงการฝายแม่ลาวฝั่งซ้ายด้วยและจะนำไปใช้กับโครงการอื่น ๆ ที่มีสภาพปัญหาใกล้เคียงกันต่อที่สำคัญเป็นผลงานที่ได้พัฒนาต่อยอดจากต้นแบบ (Best Practice)

ตัวอย่างหน่วยงานที่ได้รับรางวัลระดับดีเด่นประเภทประเภทร่วมใจแก้จน
(Collaboration towards Poverty Eradication)

Kalasin Happiness Model : คนกาฬสินธุ์ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวิสัยทัศน์ คือ **“เมืองอาหารปลอดภัย ภูมิปัญญาวิถีถิ่นไทย น่าอาศัย ท่องเที่ยว และลงทุน”** และมีพันธกิจที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมการบริหารจัดการภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลโดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน กล่าวคือ เน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหา มีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหาความต้องการ และมีส่วนร่วมในการตัดสินในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่

สืบเนื่องจากข้อมูลของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2558 พบว่า จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดที่มีรายได้ประชาชาติน้อยและมีจำนวนคนจนอยู่ในอัตราที่สูง โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดหรือรายได้ประชาชาติระดับจังหวัด (GPP Per Capita) เท่ากับ 51,147 บาท ต่อคนต่อปี อยู่ในลำดับที่ 75 ของประเทศ และเป็นสัดส่วนคนจนถึงร้อยละ 31.99 เป็นลำดับที่ 4 ของประเทศ ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ของรายได้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนั้น จังหวัดกาฬสินธุ์จึงได้กำหนดเป็นวาระสำคัญของจังหวัดในการบูรณาการความร่วมมือ เพื่อขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งสอดคล้องตามนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาล โดยกำหนดเป้าหมายในการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

ในปี พ.ศ. 2562 จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินโครงการ Kalasin Happiness Model : คนกาฬสินธุ์ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง พ.ศ. 2561 – 2564 โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบูรณาการและร่วมกันขับเคลื่อนการแก้ไขปัญกาความยากจนในพื้นที่ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม**การบูรณาการการทำงานและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา**จังหวัดกาฬสินธุ์แก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้สามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยแบ่งความช่วยเหลือออกเป็น 6 ด้าน คือ (1) สวัสดิการแห่งรัฐ (2) ที่อยู่อาศัย (3) หนี้สิน (4) ส่งเสริมอาชีพ (5) สุขภาพ (6) การอำนวยความเป็นธรรม โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์มีการ Kick Off การถ่ายทอดนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิบัติงานทุกภาคส่วนมีเป้าหมายและทิศทางเดียวกัน รวมทั้งเกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ซึ่งในการดำเนินโครงการ Kalasin Happiness Model เป็นการทำงานที่เน้นกระบวนการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มจนสิ้นสุดโครงการ และเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย โดยดำเนินการแบบบูรณาการ และมีส่วนร่วมที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เริ่มจากการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และสร้างกลไกการขับเคลื่อน เพื่อประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน/ส่วนราชการ/คณะทำงาน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และการบูรณาการทำงานไปสู่การบรรลุเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน และมีกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนในทุกระดับ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงานโครงการ Kalasin Happiness Model : คนกาฬสินธุ์ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ตามคำสั่งจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ 838/2561 ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2561 ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและองค์กรต่าง ๆ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจน รวมทั้งมีการรวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลในการแก้ไขปัญหาความยกจน

ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาครัวเรือนเป้าหมาย รับรู้ปัญหา และให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น โดยบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนในการค้นหาครัวเรือนยากจน และกลั่นกรองครัวเรือนยากจน ซึ่งเริ่มตั้งแต่กระบวนการค้นหาครัวเรือนยากจน ที่นำแนวคิดการจัดเวทีประชาคมเพื่อร่วมกันค้นหา ร่วมกันคัดเลือก ร่วมกันพิจารณาโดยให้คณะกรรมการคุ้มคัดเลือกและเสนอครัวเรือนยากจนที่ยึดหลักว่า “ไม่มีใครรู้ดีว่าใครรวยหรือจน ได้ดีกว่าคนในชุมชนด้วยกันเอง” ทำให้ได้คนจนและสมควรได้รับการช่วยเหลือที่แท้จริง และชุดปฏิบัติการตำบล (ชปต.) ประกอบด้วย ชาวบ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนร่วมกันลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ เพื่อตรวจสอบและกลั่นกรองครัวเรือนยากจนว่าเป็นครัวเรือนที่มีแนวคิด ทักษะ ความสามารถต้นทุนในการดำเนินชีวิต โดยจัดทำฐานข้อมูลตนยากจน (Family Folder) รวมทั้งการดำเนินการช่วยเหลือในเบื้องต้นตามปัญหา/ความต้องการใน 6 ด้าน ได้แก่ (1) สวัสดิการแห่งรัฐ (2) ที่อยู่อาศัย (3) หนี้สิน (4) ส่งเสริมอาชีพ (5) สุขภาพ (6) การอำนวยความเป็นธรรม

ขั้นตอนที่ 3 การสนับสนุนช่วยเหลือครัวเรือนยากจนตามสถานะ ซึ่งเป็นการร่วมกันพิจารณาให้ความช่วยเหลือโดยชุมชนในพื้นที่ อำเภอ และศูนย์ปฏิบัติการ ตามศักยภาพและความต้องการของครัวเรือนยากจน ใน 6 ด้านดังกล่าวข้างต้น โดยทุกภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาร่วมช่วยเหลือสนับสนุน เช่น ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ/การดำเนินโครงการและการประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ภาคเอกชนสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และกองทุนผ้าป่าต่าง ๆ ที่มีการระดมทุนเพื่อช่วยเหลือครัวเรือนยากจนจากภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ผ้าป่า คนกาฬสินธุ์ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภาคประชาชน/ชุมชน สนับสนุนกำลังแรงงาน ฯลฯ เพื่อระดมช่วยเหลือครัวเรือนยากจน

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (รู้อยู่ รู้กิน รู้ใช้) โดยเป็นการ บูรณาการความร่วมมือของทุกภาคสวนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม/ภาคประชาชน ที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและให้ครัวเรือนยากจนสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งสร้างครัวเรือนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จจากการได้รับความช่วยเหลือในการเป็นพี่เลี้ยงและช่วยเหลือครัวเรือนอื่น ๆ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความยากจนเกิดความยั่งยืนต่อไปโดยพัฒนาระบบ KHM V.1.3 เข้ามาช่วยในการประมวลผลการพิจารณาการแก้ไขปัญหาและจัดกลุ่มแยกประเภทครัวเรือนยากจน ประเด็นความต้องการช่วยเหลือ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูล การรายงาน การนำเสนอผู้บริหารให้ทราบได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว ข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีกระบวนการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยการสุ่มตรวจเยี่ยมครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปบทเรียนครัวเรือนที่ประสบผลสำเร็จ หรือเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหวางเครือข่ายหรือผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำไปสู่การขยายผลต่อไป โดยเป็นการสื่อสารการสร้างการรับรู้ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ Facebook Youtube สถานีโทรทัศน์ วิทยุ จัดนิทรรศการ จัดแถลง ผลการดำเนินงาน ฯลฯ

ผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์

1. ครัวเรือนยากจนได้รับการยกระดับคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานใน 6 ด้าน ได้แก่ (1) สวัสดิการแห่งรัฐ (2) ที่อยู่อาศัย (3) หนี้สิน (4) ส่งเสริมอาชีพ (5) สุขภาพ (6) การอำนวยความเป็นธรรม ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมโครงการ

2. เกิดการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม/ประชาชน ที่นำสู่ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

3. เกิดความรัก ความสามัคคี และความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งมีศักยภาพหรือความสามารถในการจัดการในระดับพื้นที่ชุมชนได้เอง และแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

4. เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปบทเรียนแบบมีส่วนร่วมจากระบบการติดตามประเมินผล ครัวเรือนยากจน ที่เป็นครัวเรือนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จจากการได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการเป็นพี่เลี้ยงและช่วยเหลือครัวเรือนอื่น ๆ ต่อไป

5. บทเรียนในการขับเคลื่อนและขยายผลครัวเรือนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จและการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาความยากจนให้เกิดความยั่งยืน โดยเน้นหลักชุมชนช่วยชุมชน ชุมชนแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง (รู้อยู่ รู้กิน รู้ใช้) ที่สามารถเป็นตัวแบบ (Model) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่อื่น ๆ

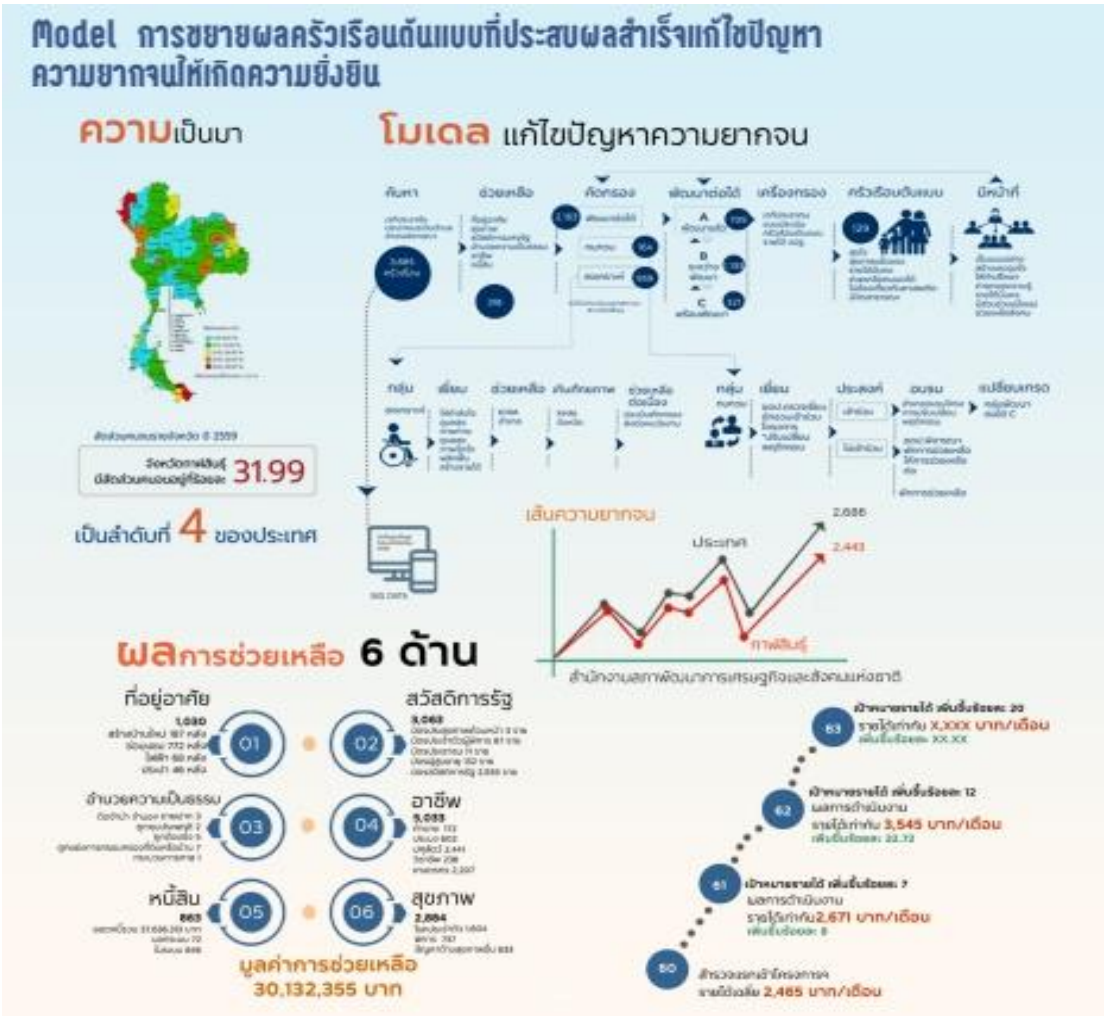

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติม

โทรศัพท์ : 0 2356 9999 ต่อ 8846 และ 8876

E-mail : psea2019@opdc.go.th

Line:

QR Code
Line group

ประเภทร่วมใจแก้จน (Antipoverty Empowered)

สามารถติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่สำนักงาน ป.ย.ป.

โทรศัพท์ : 02280-5700 ต่อ 2003 และ 3005

Line

QR Code
Line group ร่วมใจแก้จน

"Download เอกสารที่
https://www.opdc.go.th/content/NjY5Mw"

Timeline รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2564

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
59/1 ถนนพิษณุโลก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 02 356 9999